

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΘΕ
ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. 10
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Φρ. Σρ. 10

Τιμή Φύλλου
10 λεπτά 10

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟΝ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΒΕΓΑΝΩΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 7 Δεκεμβρίου 1903

ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 73

Φ Η Μ Ι Ο Σ

Τερπιάδη: δέ τ' αἰδὸς ἄλυσκανε κῆρα μέλαιναν,
Φήμιος, δε ρ' ἤειδε μετὰ μνηστῆρσι ἐν ἀνάγκῃ...
...«Αὐτοδίδακτος δ' εἰμί, θεὸς κέ μοι ἐν φρεσίν
[οἶμας

Παντοίως ἐνέφρουσε...»
(Τῆ μαύρη μοῖρα ξέφυγεν ὁ αἰδὸς Τερπιάδης
Φήμιος, ποῦ βιαζόμενος τραγοῦδα τῶν μνηστῆρων...
...«Κ' εἰμι αὐτοδίδακτος ἐγώ, καὶ μύρια
[στὴν καρδίᾳ μου

Ἄσκατα ἐγέννησε ὁ θεός...»
Ὀμήρου, Ὀδύσσεια Χ. Μεταφρ. Γ. Πολυλά

«Κάποιό θεό θά πείσωσα, κάποιο μεγάλο κοῖμα
Μ' ἔρριξ' ἐδῶ μαζί σας.
Ἐγὼ εἶμαι ὁ καθαρός ρυθμός, τὰνάθαρο εἶστε κύμα
Τῆς τύφλας καὶ τῆς λύσσας.

Τὸν Τερπιάδη μ' ἐπροξε μὴν ἄδικη κατάρα
Σὲ μαύρη καταδίκη,
Καὶ ομίγει τὸ τραγοῦδι τῆς χρυσόχορδη κιθάρα
Μὲ τὸ οὐρλιασμά σας, λῦκοι!

Ἐμένα ὄνειρευτήκατε ὑπάκοο στόμα, σκλάβο
Γιὰ τὸ ξεφάντωμά σας;
Δὲν εἶμ' ἐγκολοσύντριφτη βαρκοῦλα ἐγὼ τὸν κάβο
Δὲν τρέμω τῆς ψευτιᾶς σας.

Λεῖπει σὰ ξένα ὁ βασιλιάς, καὶ εἶν' ἄδειο τὸ παλάτι,
Χυθῆτε, χαροκόποι!
Τοῦ παλαιοῦ κάθε γωνιά καὶ πλατωσιά γιομάτη
Ἐπὸ τὴν Πηνελόπη.

Κι' ἂν τώρα τὴν ὀρέγεστε καὶ λάγνα πρὸς ἐκείνη
Τὰπλώνετε τὰ χέρια,
Τὴν παραστέκον· οἱ θεοὶ γύρω τῆς πάντα εἰρήνη
Καὶ δύναμη ἀπ' τὰστέρια.

Καὶ νύχτα μέρα πολεμάει, καὶ ὑφάντρα καὶ χαλάστρα,
Ἐφαίνει καὶ ξεῦφαίνει,
Ὅσο ποῦ νῆσθη ὁ ἄντρας τῆς, ἢ μὰ γὰ πάντα
[πλάστρα
Χαρὰ ποῦ τὴν προσμένει.

Καὶ θά γυρίση ἐκδικητὴς ὁ ἄντρας τὸ μεγάλο
Δοξάρι θά τεντώση.
Κι' ὄλους ἀλέπητα, τὸν ἕνα ἀπ' ἀπὸ τὸν ἄλλο,
σὰ ὄνια θά σὰς δώση.

Η. ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ „ΝΟΥΜΑ“

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Καὶ μοναχὰ τοῦ δοξαριοῦ τὸ δρόμο θά ποδίση
Τοῦ τραγοῦδιού μου ἡ χάρη.
Ρήγας κ' ἐγώ, κ' ὁ βασιλιάς ποῦ θά ξαναγυρίση
Στὸ πλάι του θά μὲ πάρη.

Τὴν Πηνελόπη θά κνκλώση δλύμια λαμπεράδα,
Στὸν ἀργαλειὸ σκυμμένη,
Κι' ὄλα πλατιά, κ' ἡ πιὸ σινη θά φέξη χαραμάδα
Μὲ φέγγος ποῦ ἀνασταίνει.

Κ' ἐκεῖ ποῦ τὰ σκουξίματα τῶν τσακαλιῶν θά δέρονται
Γύρω σας τὸν ἄερα,
Τὰ χέρια τῆς Πολύμνιας ἐμένα θάδρογοφέρουν
Πρὸς τὴ γαλάζια ἡμέρα!»

Στὸν πονηρῶν ἀνάμεσα τὸ ἀπόκοτο κοπάδι
Τέτοια, προφήτης, ἐβλεπες καὶ τέτοια μελετοῦσες
Πρὸς τὴν κιθάρα σου κλιτός, ὦ Φήμιε Τερπιάδη,
Κι' ἀπ' τὴ νυχτιά τοῦ πόνου σου τραγοῦδια πλα-
[στουροῦσες

Παρόμοια κι' ἀπ' τὴν πίσσα
Γίνονται κάποια χρώματα ποῦ λάμπουνε περίσσα.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Διάβασα στὸν «Πύρρο» τῶν 16 τοῦ Ὀκτώβρη
ἕνα ἄρθρο τοῦ φίλου μου τοῦ Δροσίνη, παρμένο ἀπὸ
τὰς «Ἀθήνας»—ποῦ μεῦ ράνηκε σὰ νὰ γράφηκε
ἀπὸ κάποιο δάσκαλο, κὶ ἔχει ἀπὸ τὸν παλιό μας ἐ-
κείνο πρωτοδηγὸ τοῦ ἀντιδασκαλισμοῦ, τὸν ἀκούρα-
στο δουλευτὴ τῆς Ἀλήθειας. Ἔτσι, σὰ νὰ τότε
μάγεψε κάποιος δασκαλικὸς Ἱεροφάντης, κὰ μὰς
τὸν ἔλλαξε τὸ Δροσίνη!

Ὁ λόγος εἶναι γιὰ τὴν Παιδεία μας, γιὰ τίς
ψεύτικες στατιστικὰς ποῦ στείλανε στὴν Ἐκθεση τοῦ
1900 οἱ Βουλγάροι, καὶ βγάζουν αὐτοὶ μαθητὰδες
994 στοὺς δέκα χιλιάδες κατοίκους, γιὰ τίς σωστὲς
ποῦστέιλαν οἱ Ρωμοῦνοι, κὶ αὐτοὶ βγάζουνε 548
στὶς δέκα χιλιάδες, οἱ Σέρβοι, μὲ 447 στὶς 10,000,
κ' ἐμεῖς, μὲ 728 στὶς 10,000, μὰ ἂν προσθέσουμε
καὶ τὰ ἰδιωτικὰ σχολεῖα, καθὼς καὶ τὰ λεγόμενα
«Ἑλληνικὰ», βγάζουμε μαθητὰδες 810 στοὺς 10,000
κατοίκους, δηλαδὴ περισσότερους κὶ ἀπὸ τὴν Ἰτα-
λία, ποῦ βγάζει 800, τέλος κὶ ἀπὸ τὴ Βουλγαρία
ποῦ «πλαστογράφησε» τίς στατιστικὰς τῆς κὶ ἀντὶς
994 ἔπρεπε νὰ δείχνη μονάχα 574 μαθητὰδες στοὺς
10,000 κατοίκους.

Καὶ τελειώνει τὸ ἄρθρο λέγοντας πὼς δίχως ἄλλο
νὰ σταλθοῦνε σωστὲς πληροφορίες στὴν ἐρχόμενη ἐκ-
θεση τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου, (ἐννοεῖ, ὑποθέτω, τὸ
Σαιντλουῆ τῆς Ἀμερικῆς) γιὰ νὰ γιάνη τὸ «τραῦμα
τῆς ἐθνικῆς μας φιλοτιμίας» καὶ νὰ μὰς φωνάξη ὁ
πολιτισμένος κόσμος: «Ἀφεριμ! Ἀφεριμ! νὰ κατα-
κρίνη τοὺς Βουλγάρους ὡς ψεύτηδες καὶ πολὺ πιὸ
ἀμαθῆστερους ἀπὸ μὰς, καὶ νὰ στήσουμε οὐρανοἀγ-
γιχτο ἀγαλμα στὴν κουταμάρα μας, καὶ «γίνη γά-
μος καὶ χαρὰ, κὶ ὁ Κουτρούλης μάγερας».

Ἄν εἶταν ὁ παλιός μας, ὁ δασκαλοχτυπητὴς ὁ
Δροσίνης ἀντὶς νὰ μὰς γλυκαίνη ταῦτιὰ μὲ ἀριθμοὺς
ποῦ δὲ σημαίνουν τίποτα, καὶ δὲν τοὺς πιστεύει ὁ
ἴδιος ἀντὶς νὰ γυρεύη νὰ κάμη τὸν ἔξω κόσμο νὰ
πιστέψη πὼς αὐτὸ ποῦ λὲν ἐκεῖνοι παιδεῖα εἶν' ἐ-
κείνο ποῦ λέμε κ' ἐμεῖς παιδεῖα, ἤθελε βγῆ καὶ θὰ
μὰς ἔλεγε πὼς δὲ μπορούμε νὰ συγκρίνομε καρ-
ποὺς μὲ κούφια καρῦδια, πὼς τὰ σχολεῖα τῆς Εὐρώ-
πης καὶ τῶν γειτόνων μας βγάζουν κούφια καρῦδια
τόσο κούφια κὶ ἀνωφέλευτα, ποῦ ἂν ἔλειπαν, κὶ ἂν
τὰ παιδιὰ ποῦ χασομεροῦν ἐκεῖ μέσα δουλεύανε στὰ
χωράφια, θὰ εἶταν ὁ τόπος μας καὶ πιὸ πλούσιος, καὶ
λιγώτερο ἀπαιδεύτος ἀπὸ πραχτικὲς γινώσες.

Ο ΧΡΥΣΙΚΟΣ

— Τι είπατε, Κύριε Χατζιδάκι; Πώς θακούση πάλι την αλήθεια ή Ευρώπη και θα μας περιγελάσει; Όταν μέινετε κ' έσεις στην Ευρώπη δσα χρόνια έμεινε ο ταπεινός δούλος σας, θα τὸ μάθετε ίσως κι αυτό, πώς ή Ευρώπη περιγελά δχι εκείνους που λέν την αλήθεια, παρά εκείνους που την κρύβουν, και τούς ΠΕΡΙΦΡΟΝΕΙ μάλιστα τούς τέτοιους.

Να σας πω τώρα και κάτι που θα σας πείση, ελπίζω, πώς την ξέρει και την παραξέρει την αλήθεια ή Ευρώπη, μα ως πάη να μας φέρνη ο καλός μας ο Δροσίνης και δέκα μιλλιούνια μαθητάδες στους δέκα χιλιάδες κατοίκους.

Όταν είμουν πέσει στο Μόναχο, και ρωτούσα τὸ σεβαστό μου φίλο και δάσκαλο Κρουμπάχερο, τί λογής τὸ φαίνονται ὅσοι ἀπὸ τούς δικούς μας έρχονται ἐκεί να σπουδάξουνε, μου εἶπε ἀπάνω κάττω τάκόλουθα:

«Τί να σοῦ πῶ. Έρχονται με την ιδέα πώς τὰ ξέρουν ὅλα, και μάλιστα τὰ Ἑλληνικά, καλλίτερα ἀπὸ τούς Καθηγητάδες τους. Τὸ ἀποτέλεσμα είναι πώς μαθαίνουνε μικρὰ πράματα ή τίποτις οἱ πιώτεροι. Βρίσκω μάλιστα πώς ο Ρωμαϊκός ο νοῦς είναι ἄλλος λίγο, ἄλλος πολύ, ἀνίκανος να καλοχωνέψη και να ψιλοδουλέψη μαθηματικά προβλήματα σαν ἐκεῖνα π. χ. που χρειάζονται τὰ μεγάλα έργα τῆς μηχανικῆς. Στην Ἑλλάδα, μου πρόσεσε, δέν μπορείτε σήμερα να σῆσετε ένα γιοφύρι τῆς ἀνθρωπίας δίχως να σας βοηθήση Ἑυρωπαίος μηχανικός».

Εἶπε ο σεβαστός μου φίλος κι ἄλλα κάμποσα τέτοια τότες. Δέν τὰ καλοθυμάμαι. Ένα πράμα θυμάμαι, πώς τάποδώσαμε τὸ Ρωμαϊκό αὐτὸ ψεγάδι, δχι τόσο σὲ ψυχολογικά αἷτια, ὅσο στὸν τρόπο και στὴ μέθοδο τῶν Σκολεῖων μας, που κάθε ἄλλο συλλογιούνται οἱ Δασκάλοι παρά να γυμνάζουν τὸ νοῦ τοῦ παιδιοῦ στὴ διανοητικὴ πειθαρχία ἐκείνη, που μονάχη τῆς γενεᾶ τὴν ἐπιμονή, τὴν πέτρινη ἐπιμονή που κάμνει Γερμανούς, Ἄγγλους, Σλάβους και νικούν κάθε ἐμπόδιο και βγαίνουν ἀξάφνα μεγάλοι κι ἀξιοὶ μηχανικοί.

Έτοιμάστε τώρα τίς στατιστικές σας, Κύριοι ὅσοι ἀκόμα λατρεύετε τὰ εἰδῶλα τῆς θρησκείας τοῦ Τύπτω-τύπτεις, και βγῆτε να γελάσετε τὸν ἔξω κόσμο και να τὸν πείσετε πώς ὄχι τὰ δικὰ σας, παρά τῶν Βουλγάρων οἱ ἀριθμοὶ είναι ψεύτικοι.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ 5

ΣΠΥΡΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

Ο ΠΕΡΙΑΛΓΗΣ ΚΛΕΩΝ

Τί γερωνική φλυαρία που την έχω! Πήρα να γράψω για τ' Ἄλγη και μιλάω για τίς παραδοξολογίες του κ. Χατζιδάκι. Βύτυχως αὐτὸ τὸ πῶποτε με φέρνει εἰς τὴν εὐθείαν τρίβον χάρη στὸν πρώτο ἀπὸ τούς νόμους που κυβερνοῦν τὴν ἀνίπλωση τῶν παραστάσεων, τὸ νόμο τῆς ὁμοιότητος. Μου θυμίζει δηλ. τὸ τρισευλογημένο αὐτὸ πῶποτε ἀνάλογα πῶποτε τοῦ κ. Ραγκαβῆ, ἀπλόχερα μέσα στ' Ἄλγη σκορπισμένα. Μάλιστα, για να μιλήσουμε πὸ σωστά τῶν Ἀλγέων τὰ πῶποτε είναι οὐδεπῶποτε. Στην ἀ' Ἀπόκρῶν ἀξάφνα ο κ. Ραγκαβῆς μάς λέει:

Ἐκίρτα τῆς ἀπόκρῶν ή ζωρὰ πυρρίχη.

Εἶπεν ο Χρυσικός μὰ μέρα στή διαλογή του :
— Ἀὐτὸ τὸ δαχτυλίδι τὸ κάνω για τὴν ἀγάπη μου. Κυριακάτικη δουλειά. Παρὰ σπῆτι, κάλιο ἀργαστήρι.

Και τὸ ἔκαμε.

Τὸ σάλισε, τὸ περιέχρισε, τοῦβαλε καταμεσοῖς κ' ἔνα μικρὸ πετραδάκι κκόκκινο, κόκκινο σὰν αἷμα και τὸ κλείδωσε στὸ σουρτάρι του.

Ἄγαποῦσε καμμιὰ ο Χρυσικός ;

Εἶχε καμμιὰ στὸ νοῦ του ;

Τίποτε ἀπ' αὐτά.

Ὁ Χρυσικός εἶχεν ἀδειά κ' εἶχε και κέφι, και ἔξχασε τὸ δαχτυλίδι κλειδωμένο.

Πέρασαν μέρες, βδομάδες, μήνες, τὸ δαχτυλίδι ἐκεῖ.

Ὅμως ἔνα καλὸ ἀπομεσήμερο τὸ θυμήθηκε.

Μιὰν ἡλικιωμένη μπίηκε στὸ μαγαζι με τὴ θυγατέρα τῆς. Ἦταν ή δεύτερη ἔνα ὁμορφοκαμωμένο κορίτσι.

Ζητοῦσαν ν' ἀγοράσουν ἔνα δαχτυλίδι και τ' ἀγόρασαν.

Ὁ Χρυσικός ἦτανε σαστισμένος ἀπάνω στὸ νταβαῆρι, τοῦ βάρεσε στὸ μάτι ή κοπελιά, δὲ λογάρισε τίποτε και τὸ πούλησεν ὅσο ὅσο.

Ἄλλὰ πουλῶντας ἐκεῖνο θυμήθηκε τὸ ἄλλο.

— Δὲ μοῦ λὲς κυρὰ είναι κόρη σου ή μικρῆ; ῥώτησε.

— Ναι, εἶπεν ή μισόκοπη και τὴν ἀραβωνιάζω ταχειὰ τὸ βράδυ.

Καληῶρα βρέθηκεν ἔνα καλὸ παλικάρι και μοῦ τὴ ζήτησεν. Τὴν πέρνει με τὸ πουκάμισο ἐξὸν ἀπ' αὐτὸ τὸ δαχτυλίδι.

Ἦ νέα εἶχε γίνει ἀπάνω σ' αὐτὰ τὰ λόγια κατανόκκινη σὰν τὴ μικρὴ πέτρα τοῦ λησμονημένου δαχτυλιδιοῦ.

Ὁ Χρυσικός τὴν ἐκόνταξε καλά.

— Ἐ τότε να τῆς χαρίσω κ' ἐγὼ κάτι εἶπεν.

Κ' ἔβγαλε τὸ μικρὸ δαχτυλίδι και τῆς τὸ πρόσφερε.

Μ. ΜΑΛΛΑΑΣΗΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΕΤΕ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ (*)

Β'.

Κ' ἐμεῖς ἀέρας θέλουμε να φυσήξη στὴ γλῶσσα που γράφουμε. Ἄέρας και φῶς. Δόξα και τιμὴ στοῦς ἀρχαίους. Τὸ ἔβρισμα τοῦτο με τὴν εὐλογία τῶν προγόνων μας ζητᾶμε να ἐπιτύχουμε.

(Ἀπὸ ἄρθρο μου στὸ «Ἄστρ» τῆς 24 Ὀκτωβρ. 1900).

Ἄγνωστο δέν εἶναι. Κάποιοι κύκλοι, στὴ φωτισμένη Ευρώπη, σοφῶν Ἑλληνιστῶν σὰ να μὴν καλοβλέπουν μεταφρασμένους τούς ἀρχαίους. Και φέρνουνε γι' αὐτὸ κάποιους λόγους, που πάντ' ἀξίζουν να τούς προσέξουμε. (Ἐννοεῖται πώς οἱ λόγοι ὅλοι αὐτοὶ και τὰ τέτοια ζητήματα στρώνονται και ξεδιπλώνονται σεμνά και γαλήνια και στηρίζονται δλα ἀπάνω στα κρυστάλλινα βάρθα τοῦ Λόγου, στα βάρθα που θεμελιωμένη δραματίζονταν ο μεγάλος Βρετανός ποιητής τὴν αἰώνια Ἑλλάδα). Οἱ σοφοὶ ἐκεῖνοι πιστεύουν πώς καμιά μετάφραση ἀρχαίου ποιητῆ ή πεζογράφου δὲ μπορεῖ να μάς κάμη, καθὼς πρέπει, να γνωρίσουμε τὸ συγγραφέα τὸ μεταφρασμένο και πώς τὸ πρωτότυπο κείμενο καμιά κανενός εἶδους ἐξήγηση δέν εἶν' ἀρκετὴ νάντικαταστήση. Οἱ Ἑλληνολάτρες ἐκεῖνοι πιστεύουν πώς ο κόσμος ὅσο κι ἂν ἀλλάξε, ὅσο κι ἂν πρόκοψε, ἔχει πάντ' ἀνάγκη να βαφτίζεται στα διάφανα και στα θαυματουργὰ νερά τῆς ἀρχαίας ψυχῆς, για να καθαρίζεται, και για να ξαναγιώνη. Καὶ τὸ βάφτισμα γίνεται μόνο με τὸ ἀμεσο πλησίασμα πρὸς τὸν ἀρχαῖο, δχι με τὴ μεσιτεία τρίτων. Γιατί ο μεσίτης, ο μεταφραστής, ή θὰ τὰ θολώση τὰ νερά ή θὰ τὰ λύση τὰ μάγια. Και ὅστερὰ φέρνουνε κ' ἐπιχειρήματα σὰν αὐτὰ: τὰ λόγια κάποιου μαθητῆ που να λέρ τὸν παρασταίνουν: «Ὅσο διάβαζα τὸν Ὅμηρο μονάχα σὲ μεταφράσματα, μονάχα ἱστορίες και παραμύθια ἔβλεπα στοῦς στίχους του. Καὶ μοναχὰ στὸ Ἑλληνικὸ τὸ κείμενο τοῦ Ὀμήρου για πρώτη φορά ξάνοιξα τὴ ζωὴ και τὴν αλήθεια που κλει ο Ὅμηρος». Ὅ,τε ὠραῖο τῶν ἀρχαίων και σημαντικὸ, πηγάζει κάπως, και κατὰ πολλά, κι ἀπὸ τὴ μορφή τοῦ λόγου του, κοντὰ στὴν οὐσία του. Και ή μορφή αὐτὴ δέν είναι μόνο σχεδὸν ἀδύνατο να ξαναβαλθῆ σὲ ἄλλη

(*) Βλ. «Νουμά» 24 Ὀκτωβρίου 1903.

Φανταστήτε, ἄνδρες ἀναγνώσταί, ὅστερ' ἀπὸ χιλια χρόνια δταν θα διαβάσουν τ' Ἄλγη, να φτάσουνε σ' αὐτὸ τὸ στίχο. Πυρρίχη ἐστίν ὄρχησις ἐνόπλιος με ἀσπίδα δηλ. και κράνος και τέλλα κολοκῦθια' στὴ Σπάρτη μάλιστα τὴν πυρρίχη τὴ χορεύανε στις γυμνοπαιδίες, δηλ. γυμνοί. Φανταστήτε, λοιπόν, ἄνδρες ἀναγνώσταί, τί ἐντύπωση θα κάνει σ' ἐκείνους που ὅστερ' ἀπὸ χιλια χρόνια θα διαβάσουν τ' Ἄλγη τὸ περίεργο αὐτὸ ἔθιμό μας, κάθε χρόνο τίς ἀποκρίες να χορεύουμε «πυρρίχην». Μερικοὶ ὕπερκριτικοὶ θ' ἀθετήσουνε τὸ στίχο, μη πιστεύοντας ποτὲ ή πῶποτε, πώς εἶτανε δυνατό στὴν ἐποχὴ μας να ὕπαρχει ἔνα τέτοιο συνήθειο ἔστω κι ἀποκρίτικο. Ἄλλοι ὅμως θα τὸν κρατήσουνε τὸ στίχο. Γιατί, θα πούνε, δέν είναι και τόσο παράδοξο πράμα σ' ἀποκρίες να χορεύουμε πυρρίχη, που μάλιστα δέν ξέρουμε ἂν τὴ χορεύανε γυμνοὶ ή με φράκο ντυμένοι, ἀφοῦ δχι γι' ἀστεῖο μόνο στα σοβαρὰ δταν ἐγράφανε φορούσανε φράκο και θώρακα και ψηλὸ καπέλλο και πέδιλα, και χλαμῦδα, δλα μαζί. Μήπως διαφέρει πολὺ τὸ να ἀόρχηται πυρρίχην ο κ. Ραγκαβῆς ἀφοῦ εἶναι ἡ ἀνάμειξη εἶχε κανόνας ή μή, ἂν ἦν ή μή ἦν αὐθαίρετος τοῦτο είναι ἄλλο ζήτημα». Τί ἄλλο είναι παρά πυρρίχη στὸ δέκατο ἔνατο αἰῶνα,

* Γλωσσολ. μελέται (Εἰδῶλων κατάλυσις) σελ. 482

με λέξεις χυμένες σὲ τύπους ἀρχαίους να πλέκει κανεὶς ρωμαίικες φράσεις; Ἄλλ' ἄς ἀφήσουμε τούς ἀπογόνους μας να σπάνε τὸ κεφάλι τους για τὴν πυρρίχη που χόρευε ο κ. Ραγκαβῆς, κι ἄς κοιτάξουμε να ψαρέψουμε κανὲν ἄλλο πῶποτε.

Και δὲ χρειάζεται για τοῦτο πολὺς κόπος, γιατί πλούσιο είναι τὸ μέρος, που διαλέξαμε για ψάρεμα. Κ' ἀπόδειξη, τοῦ «χρυσοῦ μυστικοῦ» οἱ τελευταῖοι στίχοι:

Ἐμὴ ἐπλάσθης. Καὶ ψυχὴ και σὰρξ ἐμοὶ ἀνήκει...
... κοινὰ και τὰ ἡλύσια ἡμῶν και ο Καϊάδας!

Κ' ἐδῶ τὸ θαυμαστικὸ τῶχει βάλει ο ἴδιος ο κ. ποιητῆς, και πολὺ σωστά. Γιατί ο «Ἄδης», που θέλει να πει στὸν ἀθάνατο αὐτὸ στίχο ο κ. ποιητῆς, ἀπὸ τὸν «Καϊάδα» που λέει τὸ τοῦ Ἀλκουίνου στοιχῶν ὀρισμῶ, ἀπὸ τὸ βάραθρο δηλ. ὅπου οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιάτες γκρεμίζανε τούς κακούργους, πόσο ἄραγε ν' ἀπέχει; Ὅσο βέβαια διαφέρει ἀπὸ τὰ ἡλύσια, και περισσότερο βέβαια πολὺ, παρ' ὅσο ἀπέχει τὸ Βερολίνο ὅπου μένει ο κ. ποιητῆς ἀπὸ τὸν Παρνασσὸ, ὅπου καλὰ και σώνει θελήσαν να τὸν ἀνεβάσουνε οἱ διάφοροι κ. Πῶποτε, ξεχνώντας ὅτι ο Παρνασσός είναι [τὸ μόνο βουνό, ὅπου ο ἀϊτὲς δὲ θίναγκαστεῖ ποτὲ να ρωτῆσει τὸ σκουλήκι πώς κατόρθωσε και βρέθη] ἐκεῖ πάνω γιατὶ μόνο με φτερὰ μπορεῖ κανεὶς στα ὕψη του τὸ πόδι του να βάλει.

γλώσσα· είναι και που αλλάζει με τα χρόνια και με τους καιρούς. Ο αρχαίος Έλληνικός λόγος δεν είναι μονοκόμματος, όπως μās τον παρουσιάζουν απλοποιημένα στο σχολείο. Οί αρχαίοι ζούνε κι αυτοί· δηλαδή προχωρούν, αλλάζουν, ξετυλιγονται, έρχεται καιρός που δε μοιάζουν ο ένας με τον άλλο μήτε στη γλώσσα· άλλο ή γλώσσα ή Πλατωνική (και δεν πρόκειται μονάχα για του ύρους τή διαφορά) άλλο ή γλώσσα που γράφει ο Πολύβιος. Παρατήρησεν ένας σοφός πώς ή γλώσσα του Θουκυδίδη τόσο μοιάζει με τή γλώσσα του Παλαδίου όσο και τὰ γαλλικά του Rabelais με τὰ γαλλικά του Ταίν. Και λοιπόν αδύνατο είναι τὰ άμοιαστα αυτά και τὰ άνισα να μās τὰ ξαναδώσουν μεταφράσματα καμωμένα σε μιὰ: έποχής γλώσσα· είναι σα να πάρης και να ίσοπεδώσης με άγαθή προαίρεση και με προσοχή, μα και με περιείσια άμουσία, μιάν φυσική τοποθεσία που τό γνώρισμά της είναι ίσα ίσα οί άχτοι και τὰ λακκάματα, τὰ άνώμαλα και τὰ παρδαλά. "Οχι, άχι· κ' ή πιό έπιτυχημένη μετάφραση είν' άνήμπορη να τόν αντικαταστήση τόν αρχαίο. "Αν θέλετε σωστά να τούς γνωρίσετε, μελετάτε τους άπειράχτους, μέσα στο βασίλειο τής γλώσσας τους!

Τέτοια, άπάνου κάτω, είναι τὰ λόγια στη φωτισμένη Ευρώπη, τών σοφών Έλληνιστών εκείνων, που δεν τούς καλοβλέπουμε μεταφρασμένους τούς αρχαίους. "Ομως άγνάντια τους κι αντίθετα μ' εκείνους· ένας άλλος χορός κάποιων άλλων σοφών, άμοια σεβάσιμος, όλιγώτερο φιλόλογος, πιό πολύ φιλόσοφος, άποκρίνεται :

Καλοί και χυροί οί αρχαίοι· μα πρώτα άπ' όλα μās χρειάζεται να ζήσουμε. Και ή ζωή δε φτάνει τώρα για τέτοιο γνώρισμα τών αρχαίων που, άποκλειστικά και άσυμβίβαστα με κάθε τι που γυρίζει ο νέος κόσμος, μās διαλαλείτε. "Εχουμε χίλια δυό άλλα πράγματα να γνωρίσουμε και να ποχτήσουμε, που κι αν είναι λιγώτερο άμορφα, μās είναι πιό πολύ χρήσιμα. Και οί αρχαίοι σας θα μπουνε στης ζωής τό πρόγραμμα, με τή μερίδα που τούς άξίζει· μα δεν είναι δικιο και να μās ρουφήσουν όλάκερη τή ζωή. Σεβόμαστε τὰ περασμένα και δεν ξεχνούμε τό λόγο του μεγάλου φιλοσόφου του θετικισμού: Οί αιώνες γίνονται πιό πολύ άπό νεκρούς. Μα ποιός είπε πώς πρέπει να τούς καθυλλικέψουν οί νεκροί τούς ζωντανούς, όσο μεγάλοι κι άθάνατοι κι αν είναι! Τέτοιο θα είταν έν' άναποδογύρισμα παράξενο τής λογικής, κ' ένας

τυραννικός φράχτης στο γόγγυτο ρυθμό τής ζωής τής τωρινής με τις χίλιες μύριες της ανάγκες. Λέει ένας στίχος του Αίαχύλου στην «Όρέστεια». «Τόν ζώντα καινείν τούς τεθηκότας λέγω». «Τόν ζωντανό οί νεκροί σκοτώνουν». Τάχα να παραλλάξη πολύ άπό ένα τέτοιο σκοτωμό τέτοιο άποκλειστικό φόρτωμα του αρχαίου νου εκεί που υπάρχουν άλλοι πλέον ταιριασμένοι με τὰ πράγματα τρόποι για να πάρη κανείς άπό τό νου τόν αρχαίο κάθε τι που του χρειάζεται; "Αν είμαι για να γίνω ειδικός Έλληνιστής, αλλάζει, βέβαια, τό ζήτημα. "Αλλά για να συγκοινωνήσω με τόν αρχαίο λόγο, καθώς θα είναι τούτο πόθος εύλογος και δικαίωμα καθενός πολιτισμένου ανθρώπου, θα μου φτάνη, άπλουστάτα, μιá καλή μετάφραση. Οί αρχαίοι άθάνατοι είναι γιατί δεν άνήκουν μόνο στην έποχή τους· άθάνατοι για τὰ νιάτα που κλειδύνε μέσα τους· γιατί κάθε χρόνου και κάθε τόπου είναι· άχι για τήν Έλληνική μονάχα ωραιότητα, μα πολύ περισσότερο για τήν ανθρώπινη άμορφή που σκορποβολάνε, για τὰ γνωρίσματα και για τὰ χαρίσματα τὰ γενικά και τὰ συγκαταχτά που τούς ξεχωρίζουν, και που είναι για να τὰ καταλαβαίνουν όλοι και πάντα, σε όποια μορφή και σε όποια γλώσσα. Είπεν ο Γκαίτε: «Τιμή στο ρυθμό και στη ρίμα, στα πρωτόγονα και στα ούσιαστικά γνωρίσματα τής Ποιητικής Τέχνης. "Ομως πρώτα κι άπ' όλα, τό σπουδαιότερο άπ' όλα, κ' εκείνο που προξενεί τή βαθύτερη έντύπωση, κ' εκείνο που ενεργεί ζωρότερα στο ήθικό μας άπάνου, μέσα σ' ένα ποίημα, είν' εκείνο που μένει άπό τόν ποιητή μέσα σε μιá πεζή μετάφραση. Μονάχα τούτο τό σημάδι μās δείχνει τί άξίζει πραγματικά τό ύφασμα, τό άγνό και στην έντέλεια πλεγμένο».

Οί αρχαίοι, πεζογράφοι και στιχοπλέχτες, όλοι ρυθμοπλάστες άσύγκριτοι, δεν είναι τάχα άπό τή φυλή τών συγγραφέων εκείνων που πιό πολύ άπό άλλους στέκονται και δε χάνουν και μεταφρασμένοι; Και γνωρίζουμε και τάλλο: "Ο Γκαίτε και ο Σίλλερ έννοιωθαν χαρά που μελετούσαν μεταφρασμένους τούς μεγάλους άγαπημένους των αρχαίους, άμοια με τή χαρά που αίσθάνονταν όταν τούς διαβαζαν στο πρωτότυπο.

Και είταν ή έποχή που τὰ κλασσικά γράμματα με τό παραπάνω άνοιξαν. Και μάλιστα ο Σίλλερ έμολογούσε προς τόν Ούμβόλδο πώς προτιμούσε να διαβάζη τήν Όδύσεια στη γερμανική μετάφραση του Φός. "Αριστοτέλης και Πλάτωνα, "Ομηρος

και Γραφή, Δάντης και Σαίξπηρος, Γκαίτε και Κάντιος, όλοι τής Σκέψης και τής Φαντασίας δικυρωτικοί (1), μεταφρασμένοι σκόρπισαν τό μέγα φως άπ' άκρη σ' άκρη του πολιτισμένου κόσμου. Ποιός θα είπη πώς τὰ μεταφρασμένα άριστουργήματα δεν έφτασαν και να τάναπληρώσουν τὰ πρωτότυπα κείμενα με τήν εύεργετική τους ενέργεια;

Και τών δυό τούτων χορών ή γνώμη, σεβαστή. Κάποιαν αλήθεια κ' ή μιá κ' ή άλλη θέλει να μās παρουσιάση άπό τό μισό της μόνο πρόσωπο· όμως ή αλήθεια δε βρίσκεται' έτσι. "Η όλάκερ' ή αλήθεια είναι πιό πλατειά και πιό στρογγυλή. Οί όπαδοί του άμετάφραστου είναι άποκλειστικοί ιδεολόγοι. Τιμούν και υπερτιμούν τήν "Ιδέα. Οί άλλοι που τὰ μεταφρασμένα διαλαλουν, είναι του πραγματισμού πιστοί· τιμούν και υπερτιμούν τή Ζωή. Ποιός δε βλέπει πώς οί δυό τούτες αντίθετες γνώμες είναι βγαλμένες ίσα όλόισα άπό τὰ δυό πολέμια στρατόπεδα που ξεχωρίζουν στις ήμέρες μας τὰ μεγάλα προβλήματα τής Παιδείας και τής "Αγωγής και πώς εκείνοι που θεωρούν άναντικατάστατα τὰ πρωτότυπα κείμενα τών αρχαίων είναι ίσα ίσα εκείνοι που θέλουν τήν κλασσική μόρφωση, καθώς κ' εκείνοι που διόλου δεν καταφρονούν τὰ μεταφρασμένα κείμενα, και που τή χρησιμότητά τους μεγαλοφωνούν, είν' εκείνοι που εργάζονται για τό ξάπλωμα τής πρακτικής Παιδείας; "Εννοείται πώς ο κόσμος τών κλασσικιστών ποτέ του δε φάνταστηκε να έμποδίση τις μεταφράσεις· νομίζει μόνο πώς δεν αντικατασταίνουν τὰ κείμενα· άλλο τό ένα και άλλο τό άλλο. "Εννοείται πώς και ο κόσμος τών πραγματιστών ποτέ του δε στοχάστηκε να ρνηθί τή μεγάλη και τήν ξεχωριστή σημασία τών αρχαίων κειμένων και τών Έλληνικών γραμμάτων για όσους θέλουν άποκλειστικώς να καταγίνουν μ' εκείνα. Κι ακόμα πιό πολύ έννοείται — και σε τούτο πρέπει να προσέξουμε, — πώς τό δικό μας τό ρώτημα, που τώρα έδώ ξεφύτρωσε, ρώτημα, πρώτα, αν πρέπει να τούς μεταφράζουμε τούς αρχαίους, και ρώτημα, δεύτερο, πώς πρέπει να τούς μεταφράζουμε, δεν έχει σχεδόν καμιά συγγένεια με τό ζήτημα τών μεταφράσεων τών αρχαίων, όπως

(1) Βλ. και «"Αγών». «"Η έν τοίς Γυμνασίοις σπουδή τής Έλληνικής Γλώσσας. Γνώμαι Βιλλαμόβιτε. Κατά τήν άνάλυσιν Ι. Bedez κτλ. "Από τόν "Οκτώβριο του 1903 κτλ.

Ψέματα, ψέματα! Δίκιο έχει κ' ο κ. Κατζίδακς, δικιο έχουν και τών "Αγγέων οί κριτικοί. "Εγώ μόνο έχω άδικο. Τί κρίμα, τώρα μόλις να τό καταλάβω· τί κρίμα, τώρα μόλις να διαβάσω τάχολουθα του κ. Ραγκαβή άπό τόν πρόλογο τών "Αγγέων! «"Ενώ ή δημότης γλώσσα τυγχάνει εύληπτος εις τόν τυχόντα, ή ύψηλοτέρα γλώσσα, ής ή όλη ύψη διατελεί άκόμη άσυνήθης άπαιτεί ένδελεχέστεραν τινά προσπάθειαν προς πλήρη αύτης κατανόησιν και έκτιμήσιν». Τί φταίει ο κ. Ραγκαβής, αν έγώ ένδελεχέστερον πως δεν προσεπάθησα να κατανοήσω και να έκτιμήσω τής άσυνήθους ύψης φράσεις τούτας

και τότε άμα του χορού οί πρώτοι ήχουν στόνοι εκ συγκινήσεως ώχράν, άγκάλην επ' άγκάλην!

μόνε γέλατα κ' «ηύφρανή ή καρδιά μου» με τό χαριέστατον «άγκάλην επ' άγκάλην» ο πρόστυχος έγώ και χαμαίζηλος;

Μήπως «πυξεται ών» μεγάλος ποιητής κ' ύψιπετής ο κ. Κλέων, αν τό μυαλό τό δικό μου δεν έφτανε ως εκεί να νοιώσει, ότι ο ποιητής αούδέποτε κατέρχεται ύπό τόν πεζόν λόγον, άλλ' άπεναντίας μετεωρίζεται ύπερ αύτόν» και ούκ εξετίμησε τήν χάριν τήν άτύληπτον, ήτις κοσμει τούς κεχαριτωμένους τούτους στίχους:

Ποσάκις δε τήν αύγην εις εύθαιεις λειμώνας λυσικόμοι άπέρχονται, τήν χείρα εις τήν χείρα! ("Ορφανα)

αι δύο όρφαναί, αττινες μερίς εις τών άγγέλων, ως φησιν αύτες ούτος ο τών "Αγγέων ποιητής τοις άγγέλοις τόν λόγον στρέφων;

Μερίς εκείναι, άγγελοι προστάται, ύμετέρα· καλλίουσι(!) έχουσιν ύμών αι άλλαι τήν μητέρα.

Και πρέπει να άκαταπίπτε: εις τόν βόρβορον τής χυδαίας γλώσσας* ο ύψιπετής κ. Κλέων, επειδή έγώ ο χαμαιπετής δεν μπορώ να κατανοήσω τί έμορφο και πόσο ταιριαστό έδώ πέρα· είναι τό άμεις» και να έκτιμήσω τήν τέχνη και τή χάρη του δεύτερου στίχου;

Κ' επειδή ο κ. Κλέων έν τώ πλήθει τής συγκαταβάσεως αύτου «σέβεται τὰ δημοτικά τραγούδια ως άξεστον άπήχησιν τής ήρωικής έποχής»**, πρέπει για τούτο να γίνε και θύμα αύτης τής συγκατάβασής του και ν' άμυλήσει τό ξύσιμιο τών στίχων τών δικών του και τό δούλεμά τό καλλιτεχνικό, ως που να κατορθώσει να έχουν οί στίχοι του όλη τή δυνατή χαρμωδιά και καχοφωνία, κι άπάνταστη συνταχτική πρωτοτυπία; Κ' επειδής έγώ δεν μπορώ να έκτιμήσω τήν άμορφή του άσυνήθους ύψους αύτου στίχου:

και είπε πέριξ μου λευκοίς βραχίονας άπλούσα!

("Η άπόκρως) πρέπει γι' αύτό ν' άρνηθώ ότι ο κ. Κλέων είναι ύψιπετής;

Αυτό, τό τελευταίο γνώρισμα του κ. Ραγκαβή για να πώ και τό δικό μου τό δικιο, ποτέ δεν τό άρνήθηκα, και πιστεύω πως ούτε κι εσεις. "Υψιπετής; και ποιός, φτάνει να ξεβρει καλά τί πάει να πει ύψιπετής, μπορεί να του άρνηθεί του κ. Ραγκαβή αύτόν τόν τίτλο τό ποιητικό; ποιός, διαβάζοντας τήν «κατάσκοπον ψυχήν» άξαρνα, δεν έννοιωσε όλο τό ύψιπετές του κ. Ραγκαβή, φτάνει να ξεβρει καλά τί πάει να πει ύψιπετής;

Ψυχή, τήν γήν άφήσασα έκείνην τήν πρωίαν ως έλυσε τήν κόμην της ή νύξ τήν μελανήν κ' εις τόν αϊθέρα έσπειρεν άστέρας και σκοτίαν ποθούσα τής μητρός αύτης ν' άκούσει τήν φωνήν και τών φιλότων της έγγύς άόρατος να κλαύσει τήν δύσκολόν της ήρωίκα κατωφερή πορείαν....

... μα καλά, θα μου πείτε, τούς κόκλους μου ταράττοντες τούς ύψιπετείς, έν τώ ρώ τών έξεδμένων στίχων τούτων πλουσίαν τίν' όρώμεν άμοιοκαταληξίαν· εκείνο πλην που έστι, τό ύψιπετής λέγομεν;

* Πρόλογος "Αγγέων.

* Μνηστήρες Πηνελόπης σελ. 70.

** Μνηστήρες Πηνελόπης σελ. 69.

υπάρχει στη φωτισμένη Ευρώπη, και όπως είδα το ανάφρα. Γιατί το ζήτημα τούτο καθώς το θέτουν εκεί είναι ζήτημα 'Αγωγής κ' 'Επιστήμης. Το ζήτημα τούτο, καθώς ξεφύτρωσε εδώ, όσο και αν δεν το υποψιάζονται οι σχολαστικοί, είναι ζήτημα κυρίως Τέχνης και Φαντασίας. Όποιος κάθεται και συζητεί αν πρέπει ή αν δεν πρέπει να τους μεταφράζουμε τους αρχαίους είναι πολύ απλός, αν δεν είναι άνοητος. Μόνο θάξίζει να είπῃ κανείς στους Τουρκοεμάδες των μεταφραστών των αρχαίων, πριν τους γυρίση τὴν πλάτη: Τὸ νὰ ζήτησῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν μετάφραση τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τὴν γλῶσσα μας, εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ νὰ θέλῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν Γυμναστικὴ ἀπὸ τὴν ἀγωγή μας.— Μπορεῖ κανεὶς νὰ στοχαστῇ καὶ νὰ ρωτήσῃ καὶ νὰ μιλήσῃ γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ μεταφράζονται. Καὶ τότε θὰ ἴδουμὲ πῶς εἶναι δύο λογῆς μεταφράσεις ἀταίριαστες μεταξύ τους. Ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά μεταφράζει ὁ δάσκαλος γιὰ νὰ δώσῃ νὰ καταλάβῃ ὅπως ὅπως ὁ μαθητὴς του τὸ ἀκατάληπτο κείμενο μεταφράζει καὶ ὁ βιομήχανος βιβλιογράφος γιὰ νὰ βγάλῃ κάτι τι ποῦ μπορεῖ νὰ τὸν ὠφελήσῃ, καὶ— ποῖος ξέρει—καὶ νὰ ὠφελήσῃ. Ἄλλ' ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν μεριά μεταφράζει καὶ ὁ καλλιτέχνης πεζογράφος καὶ ὁ στιχοπλάστης ποιητὴς, καὶ οἱ δύο τοῦ Λόγου ἱεροφάντες. Κλειοῦνε καὶ οἱ δύο στὴν ψυχὴ τους μαζί τὸ φανατισμὸ τοῦ σοφοῦ Ἑλληνιστῆ ποῦ τὰ πιστεύει ἀμετάφραστα τὰρχαῖα κείμενα καὶ τὴν ἐλεύθερη συνείδηση τοῦ φιλοσόφου πραγματιστῆ ποῦ πιστεύει σὲ μιὰ γένηα δευτέρη τῶν ἀρχαίων, σὲ μιὰ μεταφραστικὴ ἀναγέννηση. Ταιριάζουν αὐτοὶ τὰ ἀταίριαστα καὶ μέσα στὴν ἀύλην Ἰδέα κάνουν νὰ κυκλοφορήσῃ τὸ αἷμα τῆς Ζωῆς.

Στὸν κόσμῳ τῆς μεγαλοφάνταστης Τέχνης πολλές φορές ἐκεῖνο ποῦ μᾶς φαίνεται μελετημένη μίμηση δὲν εἶναι παρὰ μιὰ πνευματικὴ συγγένεια. Ἔτσι μπορεῖ νὰ εἰπούμε πῶς μιμητὴς δὲν ὑπάρχει. Ὑπάρχει μόνον ὁ τεχνίτης ποῦ μοιάζει ἐνὸς ἄλλου, καθὼς ἡ ὁμορφὴ μιᾶς ἄλλης ὁμορφῆς. Ἀνάλογα μπορεῖ νὰ στοχαστοῦμε πῶς ὁ ποιητὴς, κ' ἐκεῖ ποῦ μεταφράζει, μεταφραστὴς δὲν εἶναι. Εἶναι μονάχα, πρῶτα πρῶτα, ἕνας χαλαστὴς κ' ὕστερα εἶναι ἕνας ξαναστοχαστὴς, κ' ἕνας δευτερός πλάστης τοῦ χαλασμένου. Ὁ Ταιν εἶπε κάπου τὸ Ρενάν ἀπέροχο νοῦ καὶ λεπτότατο καὶ ὑψηλοφάνταστο ποῦ ξαναπῆρε τὰ γερμανικὰ φιλοσοφήματα καὶ συγκερασμένα τὰ ξαναπαράστησε σὲ γαλλικὸ ὕφος. Ὁ τεχνίτης μεταφραστὴς παίρνει τὸ

συγγραφεὶ καὶ τὸν ποιητὴ, καθὼς πῆρε τὴν γερμανικὴ σοφία ἢ γαλλικὴ σοφία τοῦ Ρενάν. Μπορεῖ νὰ εἶναι πῶς πρωτότυπος ὁ μετρημένος μεταφραστὴς ἀπὸ ἕνα ἀγαλίνωτο ἀραδιαστὴ λυρικῶν μονολόγων. Ἀπὸ κάποια θέση ὠρισμένη νὰ κοιτάξουμε τὸ ζήτημα, βλέπουμε πῶς ὄχι μόνον οἱ ἀρχαῖοι ποιητὰδες, μὰ κανεὶς ποιητὴς, ἀρχαῖος ἢ νέος, καλὰ καλὰ, δὲ μεταφράζεται. Γιὰ τούτο καὶ πολλές φορές ἀδύνατο νὰ καταλάβουμε πῶς τὸ δεῖνα ἔθνος τόσο τὸ μαγεύει ὁ δεῖνα ποιητὴς, ἐκεῖ ποῦ ἐμεῖς τὰ μάγια ἐκεῖνα δὲν τὰ βρίσκουμε καὶ στὴν καλύτερη μετάφραση, ἀκόμα καὶ στὸ πρωτότυπο, ἀν τύχῃ ξένοι νὰ εἶμαστε. Ἀκόμα ἔχω μπροστὰ μου τὸ σαρκαστικὸ χαμόγελο ἐνὸς Ἀγγλοῦ φίλου μου ὅταν τοῦ εἶπα πῶς διάβασα ὁλόκληρο τὸ Σέλλεϋ στὴν τρίτομη γαλλικὴ μετάφραση τοῦ Savine. Μήπως τὸν ξέρομε τὸν Ἴψεν, κ' ἐμεῖς καὶ ὅλοι ὅσοι δὲ μπορούνε νὰ τὸνε γνωρίσουν στὴ Νορβηγικὴ; Ὅταν τὸ πολὺ τῆς ὁμορφιάς καὶ τῆς ὀψῆς ἐνὸς ποιητῆ βρίσκεται στὴ γλῶσσα ποῦ μεταχειρίζεται, στὸν τρόπο ποῦ τὴ μεταχειρίζεται, στὸ πῶς παίρνει τὰ συνηθισμένα, στὸ πῶς πλάθει τὰ καινούρια, κατὰ τί μοιάζει καὶ κατὰ τί παραλλάζει ἀπὸ τοὺς συντεχνίτες τοὺς ὁμόγλωσσους, τοὺς πρωτινοὺς καὶ τοὺς σύγκαιρους, πῶς νὰ καυχηθοῦμε πῶς τὸν ξέρομε σωστὰ τὸν ποιητὴ ἐκεῖνο, εἴτε ρεῖ παραμελημένα ὁ λόγος του, ὅπως τοῦ Λαμαρτίνου καὶ τοῦ Δοστογιέφσκη, εἴτε φροντισμένα χρυσοκαλίζεται ὅπως τοῦ Φλωμπέρ καὶ τοῦ Δαιούντσι; Ναι. Κάθε μετάφραση εἶναι μιὰ καταστροφὴ. Μὰ εἶναι μαζί κ' ἕνα καινούριο φύτρωμα σὲ ἄλλο περιβάλλον. Εἶμαι ποιητὴς ἐγὼ, καὶ μεταφράζω τὸν Αἰσχύλο. Δὲν ἔχω τόσο σκοπὸ νὰ σᾶς ξαναδείξω, ἀπάνου κάτου, σὲ σᾶς τοὺς ἀνελλήνιστους τί λέει ὁ Αἰσχύλος; οὔτε νὰ σᾶς δείξω πῶς ξέρω κ' ἐγὼ Ἑλληνικὰ καὶ ξέρω καὶ τὰ σχόλια τῶν ξένων νὰ μεταχειρίζομαι. Ἡ φιλοδοξία μου δὲ στρέχεται στὴν ἴδια γραμμὴ μὲ τὴν ἀξίειπαινη πάντα φιλοδοξία τοῦ καθηγητῆ τοῦ Γυμνασίου μὲ τίς καθαρές ἐξηγήσεις ἢ καὶ σὰν ἐκεῖνη τοῦ μακαρίτη Σκαλίδῃ ἢ καὶ σὰν ἐκεῖνη ἀκόμα τοῦ Νεοφύτου Δούκα, καὶ τῶν ἄλλων. Ἐγὼ θέλω νὰ δείξω τί εἶμαι ἀξίος ἐγὼ νὰ κατορθώσω. ἀκουμπισμένος ἀπάνου στὸν Αἰσχύλο. Τί τραγοῦδι εἶμαι ἀξίος ἐγὼ νὰ τραγοῦδήσω ἀπάνου στὸ μουσικὸ μοτίβο τοῦ Αἰσχύλου. Δὲν ὀρέγομαι τόσο νὰ σᾶς ξαναδείξω τὸν Αἰσχύλο, ὅσο ποθῶ νὰ σᾶς δείξω τὸν ἑαυτό μου, καὶ τί ποιητὴς εἶμ' ἐγὼ μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Αἰσχύλου,

καὶ τί δύναμη ἔχει ἡ γλῶσσα ἡ δική μου ποῦ εἶναι καὶ ἡ γλῶσσα ὄλων τῶν ποιητῶν σὰν ἐμένα, ποῦ εἶναι ἡ γνήσια καὶ ἡ ζωντανὴ καὶ ἡ ἀπείραχτη γλῶσσα, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς βγαλμένη, ἀπὸ μέσ' ἀπὸ τὴν νεομάνια τοῦ λαοῦ κουβαλημένη ἢ γλῶσσα τῶν λαχταρισμῶν καὶ τῶν κελαιδημάτων, ποῦ μᾶς ἐρχεται στὸ στόμα κάθε φορὰ ποῦ ἔχομε νὰ εἰπούμε κάτι ἀπλὸ καὶ κάτι βελῶ. Καὶ θέλω μαζί νὰ δείξω, ὄχι μονάχα τί ἐγὼ ἀξίζω, μὰ τί ἀξίζει ἀκόμα καὶ ἡ γλῶσσα μου, καὶ πόσο εἶναι μιὰ δύναμη ἡ γλῶσσα τοῦ Αἰσχύλου μὲ τὴν γλῶσσα τοῦ δημοτικοῦ τραγοῦδιου, καὶ πόσο ἀκοπα καὶ πόσο φυσικὰ καὶ πόσο ταιριαστὰ χύνεται τὸ ἕνα νερὸ στὸ ἄλλο. Καὶ θέλω νὰ πλουτίσω τὴν ποίηση καὶ τὴν λογοτεχνία τῆς πατρίδας μου, μὲ ὅλα τὰ θάνατα τῶν ἄλλων ποιητικῶν καὶ λογοτεχνικῶν ἔργων, καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα μὲ τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων. Ὅργανα γιὰ τὸ σκοπὸ μου εἶναι καὶ οἱ ἀρχαῖοι, πολὺτιμα ὄργανα, μὰ πάντα ὄργανα. Θέλω μ' αὐτὰ νὰ λαμπρύνω τὰ δικὰ μου καὶ τὰ δικὰ μας.

Διαβάζοντας μιὰ μέρα τὴν «Ἀμβούργεια Δραματογραφία» τοῦ Λέσιγγ, σημείωσα τὰ ἑξῆς: «Στὴ δική μας γλῶσσα ὁ ρυθμὸς δὲν εἶναι μόνον γιὰ τὸ χαίδεμα τῶν αὐτιῶν, χωρὶς τίποτε νὰ συνεισφέρει στὴν ἐκφραστικὴ ἐνέργεια. Στὴ γλῶσσα μας εἶναι κάτι πῶς πολὺ. Πλησιάζουμε χίλιες φορές περισσότερο στὴ μετρικὴ τῶν Ἑλλήνων ποῦ γνωρίζουν μὲ μόνον τὸ ρυθμὸ τῶν ποικίλων εἰδῶν τοῦ στίχου νὰ δείχνουν τὰ πάθη ποῦ οἱ στίχοι αὐτοὶ ἐκφράζουν». Ὅ,τι ἔλεγε ὁ Λέσιγγ γιὰ τὸ ρυθμὸ καὶ γιὰ τὴν μετρικὴ τῆς γερμανικῆς γλώσσας ἐμεῖς μπορεῖ νὰ τὸ ξαναεἰπούμε γιὰ τὴν δική μας γλῶσσα τὴν ἴδια, ὄχι βέβαια γιὰ τὴν γλῶσσα καὶ τῶν καλύτερων καθαριστῶν μας, ποῦ καὶ ἀπὸ τὰ κείμενα τὰρχαῖα τίποτε ἄλλο δὲ μᾶς ξαναδίνουν πῶς πιστὰ, παρὰ μόνον τὸ κρῦο τῆς νέκρας. Ἐδῶ μιῶ γιὰ τὴν γλῶσσα τῶν ποιητῶν μας καὶ ὄλων τῶν δημιουργικῶν μας μεταφραστῶν, ἀπὸ τὸ Σολωμὸ καὶ τὸν Πολυλά, ὡς τὸν Πάλλη καὶ τὸν Γρυπάρη.

Καὶ γι' αὐτὸ, τὸ περασμένο καλοκαίρι χάρηκα δύο χαρὲς ἀλησμόνητες. Κάτι ποῦ μ' ἔκαμε νὰ ξανασάνω σὰ νὰ μπῆκα σὲ ὀλόδροσο λουτρό καὶ κάτι πῶς μ' ἔκαμε σὲ γλυκόνειρο νὰ πέσω, σὰν ἀπὸ μιὰ μισολησμονισμένη ἐνθύμηση μιᾶς περασμένης εὐτυχίας. Εὐτύχησα ν' ἀκούσω, μαζί μὲ ἄλλους ὁμό-

ΑΓΚΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΡΙΒΟΛΟΙ

6

JUDAS ERRANT

ΜΠΕΚΑΝ ΚΛΕΦΤΑΙΣ Σ' ΤΟ ΜΑΝΤΡΙ...

— Τέρ' δὲν ἔχῃς ἀφέντη, μὲ τὸ κέρι σ'! Ὁ θεὸς σ' ἔστειλ' ἔδωνῆς σήμερις νὰ μοῦ βγάλῃς τὸ μαράζ'...

— Ὁξὸ κακὴ καρδιά! Ἄιντε, μωρὲ, γλέντια! Σ' τὴν ὑγείᾳ τοῦ καπετάνιου, νὰ μᾶς ζήσῃ σὰν τὰ βουνά!

Καὶ ἡ τσότρα γλύστρησε ἀπ' τὰ χέρια τοῦ ἀφέντη σ' τοὺς ἄλλους, ἔκανε τὸ γυρὸ τῆς καὶ πάλι βρέθηκε σ' τὸ ἴδιο στόμα, μὲ τὸ γλυκὸ τῆς κλοῦ κλοῦ ἀποκοιμίζοντας κάθε πίκρα, κάθε συλλοή.

— Ποιός, ρε παιδιὰ, θὰ μᾶς πῆ καὶ κανένα τραγοῦδάκι; αἶ, μωρὲ μάτια μου! νᾶχα τὴν πρώτη τῆ φωνὴ μου δὲν περιμένα παρακάλλια—εἶπ' ὁ κύρ

Νικολάκης, ποῦταν σ' τ' ἀλήθεια σ' τὸ τσακῆρ-κέφι!

— Μὴ δειλιάζετε, παιδιὰ, εἶπε καὶ ὁ καπετάνιος—γλέντ' χωρὶς τραγοῦδ' Μᾶης χωρὶς λουλοῦδ'! Τραγοῦδατε λιεύθερα καὶ καλὰ μᾶς φυλᾶν' τὰ καρπούλια! Ἄει, γιὰ σου, δάσκαλε! πὲς μᾶς ἕνα τραγοῦδάκι...

— Μ' εὐχαρίστησι, τσίτσι ἀρχηγέ, γκούχ... γκούχ, φτοῦ! χὰ φτοῦ! — Ὑστερ' ἀπὸ πολλὰ βηξήματα καὶ φτυσίματα βγήκε σ' τὸ τέλος μιὰ ψιλλὴ ψιλλὴ φωνούλα, σὰν γρηῃς ξεφωνητὸ ἢ νιαούρισμα κατσούλας:

Ἡ φύσιν ἀρχισε νὰ χλωμιάζῃ, τῆς μαραμμμένης μου καρδιάς νὰ μοιάζῃ..

— Ἄς το αὐτοῦνο, δάσκαλε!—φώναξε μὲ θυμὸ ὁ καπετάνιος—ντροπῆς σ' νὰ τραγοῦδᾶς ἀρσίζικα! Καλλιο νὰ βουβαίνεσαι, χαμίν'!

Ὁ δάσκαλος δὲν ἤθελε περισσότερο γιὰ νὰ βουβαθῇ. Ἐκατσε κάτω ἀποστομαμένος, σπάζοντας τὸ κεφάλι του νὰ βρῇ ποῦ τὰχα ἦτανε τ' ἀρσίζικο ποῦ τοῦφυγε! Τότες ὁ Φῶτος ποῦ δίπλα του σ' τὸ τραπέζι καθάτανε, ἔβγαλε τὸ καλαμῆνιο του σουραῦλι ἀπ' τὸ σελάχι καὶ ἔπαιξε γλυκὰ γλυκὰ ἕνα ἄχο παρραπονεμένο, ποῦκανε τριγύρω τὰ πουλιὰ νὰ σωπήσουνε. Ἐστέρης, ἀφίνοντας ξάφνου τὸ σουραῦλι,

σηκώθηκε, ἔκατσε παρέκει σὲ μιὰ κατρίνα, καὶ γλυκοτραγοῦδῆσε:

Ἄητὸς τὴν παραφύλαε τὴ ρούσα βλαχοπούλα καὶ εἶχε κλειστὰ τὰ νύχια του, γεμμένο τὸ κεφάλι.

— Τ' ἔχεις, ἀητέ μ', καὶ χλίβεσαι καὶ τὰ φτερά |μαζόνεις;

μῆνα γκερμίσαν τὰ βουνὰ καὶ σὺ φωλῆθ' δὲν ἔχεις; —Ψηλὰ ν' τὰ κορφοβούνια μου καὶ κρέμετ' ἢ φω- |λῆθ' μου

ἀγνάντια μὲ τὰ σύγνεφα, μόν' ἀγροικῶ τὸ βράδυ νὰ σοῦ φιλοῦν τὰ μάτια σου, τὰ φρύδια τὰ γραμμένα, καὶ μένα ἢ καρδοῦλα μου μοῦ στάζει μαῦρο αἷμα!

Ἐμμένανε, ὠμμένε!

Ἐμμένε! τὰ βουνὰ μὲ πόνου ἀντιλάλησαν καὶ τὸ παλλικάρη ροδοκοκκινισμένο κάθησε σ' τὸν τόπο του, ρίχνοντας μιὰ γλυκεῖα ματιὰ σ' τὴ Λεϊμονιά τὴ γειτόνισσα, ποῦ χαμήλωσε ἀπὸ ντροπῆ τὰ μάτια.

— Μπράβο, μωρὲ Φῶτο! — φώναξε ὁ κύρ Νικολάκης, χτυπώντας τὰ παλαμάκια — ἔτσι μὰ τὴν πίστι μου, τὸ τραγοῦδι σου μ' ἐπρέλλανε! Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, γυναίκα, ἀν τύχῃ καὶ ξανατραγοῦδήσῃ... κλεισ' τ' αὐτιά σου γρηῃς! Σὲ παρακαλῶ ἐγὼ καὶ ἡ σκούφια μου...

— Γιὰ σ' παλλικάρη μ'! ἔτσι γιὰ θὰ τραγοῦδῶν καὶ οἱ ἀγγέλ' σ' τὰ οὐράνια! — εἶπε καὶ ὁ καπετάνιος ἐνθουσιασμένος καὶ τοῦδωκε τὴν τσότρα γιὰ νὰ

τεχνους, από δυο φίλους μου,—ποιητής κι ο ένας, κι ο άλλος,—πρώτα μια μετάφραση του «Αγαμέμνονα» του Αίσχύλου, κ' ύστερα μια μετάφραση της Σοφοκλείας «Αντιγόνης». Τὰ σύνορα του άρθρου τούτου δὲ μὲ ἀφίουν νὰ μιλήσω, καθὼς θὰ πρεπε, καὶ γιὰ τὰ δυὸ ἀκούσματα. Μὰ τί μπορεὶ κανεὶς νᾶχη ἀπὸ ἕνα τέτοιο ἀκούσμα, παρὰ μιὰ γενικὴ ἐντύπωση, πρῶτα πρῶτα, ποῦ φτάνει νὰ παρασταθῆ μὲ δυὸ λόγια γενικιώτατα: Ὑστερα θὰ ἔρθουν ἡ σκέψη, καὶ τὰ φιλολογήματα τῆς κριτικῆς. Μὰ ἴσα ἴσα δὲ βρίσκω εὐκολὰ δυὸ λόγια ποῦ νὰ τὸ παρασταίνου ἀπλὰ καὶ σωστὰ ὅ,τι τότε αἰσθάνθηκα. Καὶ τὰ δυὸ ἔργα, στὴν ποιητικὴ μας γλῶσσα. Καὶ τὰ δυὸ, ἄμοικστα πολὺ μεταξύ τους, ἔμοιαζαν τὸ καθένα μὲ τὸν πατέρα πὸ τὰ μαστόρεψε. Ὁ «Αγαμέμνων» εἶχε ὅλη τὴ μελετημένη, ρυθμικὴ καὶ γλωσσικὴ ἄρμονία, μιὰ κινούρια σὺν ἀλεξανδρινῇ, ἃ; τὴν ποῦμε, σοφία, ἀντιλαλημένη ἀπὸ τοὺς Καλλίμαχους καὶ τοὺς Ἀπολλώνιους, μιὰν ἀριστοκρατικὴ μεγάλη καὶ κάπως δυσκολοπλησίαστη χάρη, γιὰ τὸν καθένα.

Ἡ «Αντιγόνη» εἶταν ἄλλο πράμα. Εἶχε ὅλη τὴ χτυπητὴ, τὴν εὐκολονόητη, καὶ τὴν ἀφελέστατη ὁμορφίαν τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Γλῶσσα, ρυθμὸς, μέτρο. Κάτι αὐτοσχέδιο καὶ ὀρηκτικὸ, ποῦ καμιά φορὰ ἀντὶ νὰ τὰ ξεδιχλύση, τὰ κόβει μὲ τὸ σπαθὶ τὰ ἐμπόδια. Μιὰ νέα, γιομάτη νιάτα, ζωηράδα καὶ γοργάδα καὶ ἀφροντισιὰ καὶ πίστη καὶ περηφάνια, ζωὴ. Κι ἀπέξω ὁ κόσμος ἀνυποψίαστος τὸ δρόμο του ἐξακολουθοῦσε. Οὐβλιαζαν ἐκλογικὲς διαδηλώσεις κάτου ἀπὸ τὸ δρόμο, καὶ ἀγνάντια σ' ἕνα κῆπο τὰ πουλιὰ συμφωνίες ἐκτελοῦσαν βετχόβειες. Καὶ βασιλεὺς ὁ ἥλιος. Καὶ μέσα στὴν ψυχὴ μου κάποιος ἄλλος ἥλιος ὑψώνουνταν. Καὶ δὲν ἔξευρα μὲ ποιὰ λόγια νὰ εἶς εὐχαριστήσω, τῶν Μουσῶν ἀγαπημένοι, ποῦ ἤρθατε τόσο συγκαταβατικὰ πρὸς ἐμένα γιὰ νὰ μὲ κεράσετε τὸ πιὸ πολύτιμο πιὸτὸ μέσα στὸ πιὸ ἀκριβὸ ποτήρι: τὴν ἀρχαία μας ποίηση μέσα στὴ νέα μας γλῶσσα!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ καλῆς οἰκογενείας, γνωρίζουσα τελείως τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Γερμανικὴν, ζητεῖ θέσιν παιδαγωγοῦ: ἀρά τινι οἰκονείᾳ εἶτε ἐνταῦθα, εἶτε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἴψ' ἐξωτερικῶ. Πληροφορίαι ἐν τῷ γραφεῖω τοῦ „Νουμά“.

κουρδίσθη καλλίτερα τὸ λαρύγγι του. Ὑστερα, σὺν νὰ ζήλεψε λιγάκι τὸ Φῶτο, σὺν νὰ θυμῆθηκε κι' αὐτὸς τὰ νηῆτα του καὶ τοῦρθε κέφι, ἔστριψε τὸ μουστάκι του, ἔβαλε στραβὰ τὸ φρεσάκι, καὶ μονομιξ: πετάχθηκε ὀλόρθος.—Οὐλ' σ' τὸ χορδῶναζοντας... Ἐβγαλε τὸ κεντημένο μαντύλι καὶ γιὰ τιμὴ ἔδωκε τὴν ἄλλη ἄρη σ' τὴν Νικολάκαινα: πιάσανε μετὰ κι' οἱ ἄλλοι, θέλοντας καὶ μὴ, ἀπὸ τὰ ράσσα τοῦ παππᾶ ἕως τὴ φουφούλα τοῦ δασκάλου, κι' ἔτσι κατ' ἀπ' τὰ πλατάνια στρώθηκε σὲ λιγάκι ὁ χαδιάρικος συρτὸς μὲ τὰ ὕλα του.

Παντρεύουν τὴν ἀγάπη μου τὸ κάνουν γιὰ γιναίτη μου... Ἀρχισε ἡ γεμάτη, παλλικαρίσια, φωνὴ τοῦ καπετάνιου καὶ λίγυσε ἡ δαχτυλιδένια μέση του καὶ στρίφτηκε μὲ χάρη σ' τὸ χέρι του τὸ μαντύλι.— Παντρεύουν τὴν ἀγάπη μου — ξανατραγουδῆσε ἡ μελωδικὰ φωνὴ τοῦ Φώτου κι' ἀκολούθησαν σ' τὸ τραγοῦδι δειλὰ κ' ἡ γυναίκες, λιγύζοντας τὴ μέση καὶ γέρνοντας μὲ χάρη τὴν κεφαλὴ καὶ σὲ μικρὰ παιχιδιάρικα πηδήματα φανερόνοντας πιὸ θαρρετὰ καὶ τὸ πόδι.

Μὲ προσκαλοῦν καὶ σ' τὴ χαρὰ— Βάστα, καυμένη μου καρδιά! Ξακλουθοῦσε ὀλοένα τὸ πονετικὸ τραγοῦδι καὶ φτέρωναν τὰ πόδια τῶν λεβέντιδων καὶ σειώτανε τὸ

Ο „ΝΟΥΜΑΣ“, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ Μ' ΟΚΤΩ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κίσκια τῆς πλατείας Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁφθαλματρεῖον), Σταθμοῦ Ὑπογείου σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια). Ὁ „ΝΟΥΜΑΣ“ δέχεται ἀπὸ τίς ἐπαρχίες καὶ τριμηνους συνδρομητές, μὲ δυὸ δραχμὲς προπληρωτέες τὴν τριμηνία.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

ἔρχονται καὶ ὑπουργεῖα πέφτουν. Βουλῆς συγκροτοῦνται καὶ Βουλῆς διαλύονται, προγράμματα πολιτικὰ ξεδιπλώνονται καὶ προγράμματα πολιτικὰ κουρελιάζονται καὶ ρίχνονται στῶν σκουπιδιῶν τὸ κάρρο, καὶ ἡ τύχη μᾶς καθόλου δὲν ἀλλάζει, κ' ὄλο τραβάμε ἀπὸ τὸ κακὸ στὸ χειρότερο, κ' ὄλο κατακυλάμε χωρὶς καμμιὰ ἐλπίδα σωτηρίας στὸ βάραθρο ποῦ τὸ πλαταίνουμε καὶ τὸ βαθαίνουμε χρόνια καὶ χρόνια τώρα μὲ τὰ ἴδια τὰ χέρια μας.

Τί κι' ἂν ἔπεσε ὁ Ράλλης; Τί κι' ἂν ἔρθη στὰ πράγματα ὁ Θεοτόκης, ἢ ὁ Δελνηγιάννης, ἢ ὁ Γιάνναρος τῆς «Ἐσπερινῆς», ἢ ὁποιοσδήποτε ἄλλος ἀπὸ τοὺς οἰκοῦντας τὸν θαυμάσιο αὐτὸν τόπον; Τί κι' ἂν κληθῆ νὰ σχηματίσῃ Κυβέρνησι κι' αὐτὸς ἀκόμα ὁ κ. Σαμψάκος ἢ ὁ κ. Σακκουλῆς; Τὰ πρόσωπα θὰ ἀλλάξουν, μὰ ἡ πολιτικὴ

θὰ μείνῃ ἡ ἴδια πάντα. Αὐτὴ δὲν ἀλλάζει καὶ δὲν θὰ ἀλλάξῃ ποτέ. Γιατὶ μὲ τὴν πολιτικὴ αὐτὴ τὴν ὀλίγο Ραμπαγαδική, μὰ παραπολὺ Δημοκοπικὴ, μὲ τὴν πολιτικὴ τῶν ἀντιθαλάμων καὶ τῶν μικρορουσφετιῶν, μ' αὐτὴ τὴν πολιτικὴ ζυμωθήκαμε καὶ μ' αὐτὴ τὴν πολιτικὴ ἐφτίσαμε ἕως ἐδῶ ποῦ φτάσαμε καὶ μ' αὐτὴ θὰ καταλήξουμε ἐκεῖ ποῦ θὰ καταλήξουμε, ἀργὰ ἢ γρήγορα, μιὰ μέρα.

Εἶναι στιγμὲς, λιγιστὲς καὶ σπάνιες οἱ στιγμὲς αὐτὲς, ποῦ ἐλπίζει κανένας πὼς μιὰ Κυβερνητικὴ μεταβολὴ κάτι καλὸ θὰ φέρῃ, κάποιον καινούργιον πρόσωπον θάναδειξῇ ποῦ νὰ μπορέσῃ, ἂν ὄχι νὰ ξεβαλτώσῃ τὸ Ρωμαϊκόν, τοῦλάχιστον νὰ ἐπολεμήσῃ τὴν μυριοπρόσωπον καὶ βρωμοπρόσωπον Δημοκοπία, τὴν πρώτη καὶ κυριώτερη ἀφορμὴ τῆς κακοτυχίας του. Λιγιστὲς ὅμως καὶ σπάνιες, ὅπως εἶπαμε, οἱ στιγμὲς αὐτὲς, γιατί ἀναλογίζεται κανεὶς τὰ περασμένα καὶ βλέπει πὼς κάθε Κυβερνητικὴ μεταβολὴ τίποτε ἄλλο δὲν κάνει, παρὰ νὰ ἀλλάξῃ τὰ κεφάλια ποῦ θὰ φορέσουν τὸν ἴδιον σκουῖφο πάντοτε, ποῦ κάποτε εἶναι στολισμένος μὲ κουδούνια Ριγολέτου καὶ κάποτε βαμμένος σὲ κόκκινη νερομπογιὰ.

ΤΟ „Ν. ΑΣΤΥ“

τῆς περασμένης Δευτέρας ἐδημοσίευσε τὰκόλουθα γιὰ τὸν «Νουμά» καὶ γιὰ τὸν περιφημο καὶ Πιεριαλγῆ Κλέωνα:

Ἐρχισε τελευταῖα μιὰ κριτικὴ ἔρευνα, ἡ ὁποία θὰ συντελέσῃ πολὺ εἰς κάποιον φιλολογικὸν ξεκαθάρισμα καὶ κάποιαν ποιητικὴν κατάταξιν. Οὕτως εἰς τὸν τελευταῖον «Νουμᾶν» δημοσιεύεται μιὰ κριτικὴ ἐπιφυλλίς περὶ τοῦ «Πιεριαλγοῦ Κλέωνος», δηλαδὴ τοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ, τῆς ὁποίας ὁ συντάκτης ἠλίευσε τοὺς ἐξῆς ἀθανάτους ποιητικούς μαργαρίτας:

Τοῦ κύκνου τοῦ ἐκπνέοντος τὰ μέλη καλύπτει ἡ ἀγρώως ὑλακτοῦσα δίνη (sic) (Ἐπιτάφιος)

«Ὑλακτοῦσα δίνη», δηλ. τὸ στριφογύρισμα τοῦ νεροῦ ποῦ κάμνει ὁ ἐκπνέων κύκνος, ὅταν κτυπᾷ τὰ πτερά του, τὸ ἀκούει ὁ κ. Ραγκαβῆς νὰ γαυγίξῃ! Χαρὰ σ' αὐτιά του! Ἢ εἰς προτιμᾶ εἰς τὴν γλῶσσάν του: Δόξα τοῖς ὤσιν του!

Δι' ἐν ἡφαίστειον πάλιν ὁ κ. Ραγκαβῆς λέγει τὰ ἐξῆς: Μυκάται, τὰς ἀλύσεις διασπίσαν (Πιργκῆπισσα)

Καὶ αὐτοὶ οἱ θαυμασιῶς μουσικοὶ στίχοι: Κομφὸς χαμὶ στηθόδεσμος' ἐγγὺς ἐσθῆς πλουσία

κορμάκι τῆς Λεϊμονιάς, σὺν νηὶ κυπαρισσάκι, καὶ βροντοῦσαν τὰ γιουρντάνια σ' τ' ἀπάρθενον στήθειά της, ποῦ τᾶχε στολισμένα γιὰ τὸ γάμο!

Μπούμ! μιὰ πιστολιά σ' τὸν ἀέρα ἔδωκε τέλος σ' τὸ γιορνταμιλιδικὸ χορὸ, καὶ τὰ παλαμάκια, κι' ἡ φωνάκι καὶ τὰ γέλοια κάνανε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ λημέρι... τρελλοκομετο! Ὡς καὶ τὰ πετούμενα, ποῦ σ' τὰ δεντρά γλυκολαλοῦσαν, σάπασαν καὶ φύγαν τρομαγμένα, σὺν κάττι κακὸ νὰ τὰ πλάκωσει.

— Καλὰ πάει, ὄρ' ἀδέρφια, ἡ δουλειὰ μας εἶπε ὁ καπετάνιος εὐχαριστημένος ἀπ' τὸ γλέντι του. Ἄει, ρὲ Γιωργούλα, νὰ ἴδῃς τώρα καὶ τὴν πλάτη, μπᾶς καὶ μᾶς βγοῦν ξνὰ τὰ γέλοια...

— Γάμο μολογᾷ ἡ πλάτη—εἶπ' αὐτὸς, κυτάζοντας σ' τὴν ἀντηλιά μὲ προσοχὴ μιὰ πλάτη, καλὰ καλὰ καθαρισμένη.

— Γιὰ νὰ ἴδῃ καὶ γῶ—εἶπε ξανά ὁ καπετάνιος, πέρνοντας τὴν πλάτη ἀπ' τὰ χέρια του.— Ἄ! μωρ' ἀλήθεια γάμος μολογίεται καὶ θὰ γίν'! μὰ τὴν Παναγιὰ θὰ γίν'!.. Πῆς μ' ἀφεντικὸ, ἡ τσοῦπα σ' ἡ Λεϊμονιά εἶν' ἀρραβωνιασμέν' ἀγαπάει γιὰ κανένα;

— Ὅχι, μὰ γιατί ρωτᾷς; — Ὑστερὶς θὰ σ' πῶ. Τώρα πάω νὰ φέρω μιὰ γύρα σ' τὰ κεραοῦλια. Χόρευε, κερά Μαρῶ, μᾶχε κι' ἔγνοια τοῦ σπιτιοῦ.

— Γιὰ νὰ σ' πῶ, ἀνδρᾶ μου, εἶπε σιγανὰ ἡ Νικολάκαινα σὺν ἔφυγε ὁ καπετάνιος— τί τᾶχα νὰ συλλογιέται αὐτὸς ὁ σκιας γιὰ τὸ κορίτσι: μπᾶς καὶ θαρρεὶ πὼς θὰ μού τὸ κρατήσῃ σ' τὴ σκουληκοφωλιὰ τους, κομμάτια γίνουμι μὰ δὲν τ' ἀφίνω καὶ ξέρε το!

— Ἐ εἶ! ἀναψες πάλι κι' ἐκάρωσες, Ντελῆ Μπελῆ! Δὲν τὸχουν σὲ καλὸ οἱ κλέφταις νὰ μπερδεύονται μὲ γυναίκες καὶ μὴ χαλᾶς τὴν καρδιά σου. Κάττι βάνει ὁ νοῦς μου: θαρρῶ πὼς εἶμι καλλίτερος προφήτης ἀπὸ σένα.

— Ἐγὼ ἕνα ξέρω, πὼς ἡ ἀμαρτία μας δὲν τελειώσανε. Πᾶνε τὰ χρυσαφικά μου, πάει τ' ἄτι σου, τὸ καμαρωμένο, κι' ἔχεις ὄρεξι νὰ κἀνης παραγκιοζλίκια μὲ τοὺς σκιαδες... ἀναίσθητος, ἀσυλλόγιστος ἀνθρωπος!

— Δόξα τῷ θεῷ ἀρχίσαμε τὴ λειτουργία! Μὴ με τρῶς, ἀμάν!

— Καὶ ποῦ εἶσαι ἀκόμα! Ὁ θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του...

— Μὴ με τρῶς, μπρε γυναίκα, ἔτσι νὰ σοῦ δώσῃ καλὸ ἡ Παναγιὰ μας! Ὅ,τι ἔγεινε, ἔγεινε! Ἄν σκάσωμε θὰ φέρωμε πίσω τὰ πράμματα μας; Ἐγὼ νάμαι καλὸ καὶ ὄλα διορθώνονται...

— Καλὲ τί σκούζει ἔτσι αὐτὸς ὁ γέρος; μὴν ἀρχίσανε τῆς τυραგიῆς;

Σαταν, ο Φαύστος σε καλεί. Σός, σός. είμαι! — Πλήν [πού σύ!!!

Και αυτή η τόσον άκριβής φράσις: Συνήθροζον εις άπερίττους πανδαισίας ή τούς μελωδικωτάτους και τόσον γλωσσικώς άκριβείς στίχους:

Ω! τής Έδēm έγνώρισε τās χαροπās έκστάσεις τής άρρονας ήδυκαθούς νυκτός έκείνης πάσης (Ή Άπόκρως)

και τούς άλλους: Καθ' ής τῷ Βάχχω έτεινεν ή Κύπρις τās άγκάλας πῶς; ὅλως έξηφάνιζε και τās καλλίστας άλλας "Οστις έννοει τί σημαίνει ή τελευταία φράσις είνε άξιος νά λίθῃ ὡς δῶρον τὰ "Αλγη» τού κ. Ραγκαβῆ, άποδεικνύοντα, ὅτι ή άνοησία ξεσπῆ εις ὅλας τās γλώσσας και ὅτι, ὅπως ή δημοτικη έχει τούς βιαστές της, έχει και ή καθαρῆουσα τούς ιδικούς της και ὅτι ήμπορεί νά γίνεται κανείς γλωσσος ὑπό πολλās μορφάς.

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

τῆς 'Αδιαντροπιῆς κ. Μιστριώτης βγήκε και φῶναξε τīs προάλλες στη Φοιτητριά πῶς ὁ «Χρονογράφος» τῆς Δόντρας «έπεδοκίμασε» τὰ «Ξυλλαλλητήρια τους» και τὰ ρεζιλίκια τους, και λοιπόν αὐ ὁ σκοπός τους επέτυχε! Αὐτό φυσικά ὅποιος δέν διαβάξει 'Αγγλικές έφημερίδες θά τὸ πιστέψῃ. 'Η αλήθεια ὅμως είναι πῶς μήτε γρῦ ὁ «Χρονογράφος» δέν εἶπε για τὸ κίνημα, παρά ένα μόνο ξηρό τηλεγράφημα πού τού ἦλθε ἀπὸ τὴν 'Αθήνα.

"Οποιος διάβασε τὸ κύριο ἄρθρο τού Manchester Guardian δυὸ τρεῖς μέρες κατόπι, θά εἶδε τί φοβερὴ κοροϊδία τού πατοῦν τού Μιστριώτη και τῶν Μιστριωτόπουλων ὅσοι εἶπαν δική τους γνώμη στὴν 'Αγγλία.

ΧΑΡΙΤΩΜΕΝΗ

ή εικόνα πού παρουσίαζε τīs ἡμέρες αὐτές τīs κρίσεως τὸ σαλόνι τού κ. Κορδονάρχου, ὅπως τοῦλάχιστον μᾶς τὴν έχρωμάτισαν τὰ Δεληγιαννικά φύλλα.

"Ο σεβαστός ἡγέτης στὴ μέση και γύρωθεν ὄλ' οἱ έμπιστοι τού κόμματος. Και νά λέγῃ ὁ καθένας τὸ μακρὸ του και τὸ κοντὸ του για τὸ Ράλλη, γὰ τὴν προδοσία, για τīs Αὐλικές μηχανορραφίες και για ὅ,τι τού κατεβῆ στὸ κεφάλι του.

Κι' ὁ κ. Δεληγιάννης ἄλλοτε νά μειδᾷ και ἄλλοτε νά ὀργίζεται, πάντοτε ὅμως νάχη κολλημένη στὰ χεῖλια του, σάν τσιγαρέτο, και μιὰ μελενιχά πάντῃσι για τὸν καθένα, και ένα ἄχ! και βῆχ! για τὴν πατρίδα και για τούς κινδυνεύοντες θεσμούς.

Δέν θὰ γλύτωνε ὁ κύρ Νικολάκης ἀπ' τὴν γκρίνια της, ἀν παρέκει ένας γέρος δέν άγρίευσε κι' άρχιζε νά ξεφωνᾷ, σάν τρελλός πού πριχτοδένεται με βια. 'Αληθινὰ τυραγνίεις άρχίσανε. Σάν έφυγε ὁ καπετάνιος τ' ἄλλα τα κλεφτόπουλα με τὸ Φῶτο παραβγήκανε σ' τὸν πηδηχτὸ σ' τὰ τρία, και τότε τῶνα τότε τᾷλλο φτερωτὸ προσπέρασε, ὁ Γεωργούλας ὅμως ὁ κακός, πούχε πάντα χαρὰ νά τυραννῆ τούς άλλους, βρῆκε τὸν καιρὸ νά βγάλῃ τὸ ἄχτι του!

— 'Η πλάτ' μολόησε πῶς θά γίν' γάμος κι' οὐ καπετάνιος ὠρσίσθηκε νά γίν'! 'Αει, μουρῆ γρηχ, σήκου νά σὴ παντρέψ' με τού γέρο! Σήκου γρηγῶρα νά σὴ φλῆσ'!

'Η ακκομοίρα ή γρηχ, πού με τόσο πόνο 'περασπίσθηκε τὸ δάσκαλο, άνοιξε σάν χαζὴ τὸ στόμα στόμα της κι' εἰδειξε... πῶς κανέν' ἀπὸ τὰ νυφικά δέν της έμενε! 'Η σαστισμένη της ματιὰ κόλλησε με τράμο σ' τὰ μάτια τού κλέφτη, σάν νάθελε νά μπῆ σ' τὴν ψυχὴ του, νά μάθῃ τί τάχα χειρότερα της έμελλει!

— 'Αει, μουρῆ παληγρηχ, σήκου! Μωρ' ακόμα; 'Η γρηχ, σάν εἶδε τὴ χερούκλα τού κλέφτη νά σηκώνεται κατ' ἐπάνω της, σάν εἶδε τὴν άγρεμμένη ματιὰ του νά πετᾷ σπιθαις, δέν ἔχασε καιρὸ! Τὸ κάτω κάτω της γραφῆς τί θὰ πάθαινε μ' ένα ριλημα: "Ητανε... ὀγδόντα χρονῶν κι' εἶχε τριάντα

Τί κρίμα νά μὴν ἔχομε κάθε βδομάδα 'Υπουργική κρίσι για νάκοθμε τīs έξυπνάδες τού Λέοντος τῆς Καρκαλιῶς και νά συγκινούμεθα με τὰ δάκρυα τῆς πατριωτικῆς αὐτῆς Ληκύθου!

ΜΙΑ ΕΞΟΧΗ

παρωδία δημοσίευσε ή Πατρινὴ «'Εσπέρα». 'Επιγράφεται: «Τὰ Φοιτητικά, μιὰ προσφώνησι στὸν Πατριάρχη» κ' είναι καμωμένη ἀπὸ τὸ φωτογράφο κ. I. 'Αρβανιτόπουλο.

'Η α' 'Εστία» τὴν περασμένη εβδομάδα αναδημοσίευσε τὴν πρώτη στροφή αὐτῆς τῆς παρωδίας. Μ' αξίζει νά δημοσιευθῇ ἀλάκαιρη, γιατί ἔτσι μόνάχα φαίνεται ή ὁμορφιά της και τῆς σατυρῆς της ή δριμύτητα:

Πῶς τούς θωρεῖς ἀκίνητος; Πού τρέχει ὁ λογισμός Σου; Γιατί τὴν πατερίτσα σου, πού ἔχεις 'ς τὸ πλευρό σου, Δέν τὴ σηκώνεις νά κτυπῆς αὐτὸς με τὰ κουμπούριζ, Πού κάθε τόσο κίνουνε και νάχ νταβατούρια;

Γιατί, Πατέρα, μοναχὰ με τρία δάχτυλά Σου Εὐχαῖς τούς δίνεις κι' εὐλογιαῖς με ὅλην τὴν καρδιά Σου, Και δέν άνοιγεις κι' ἄλλα δυὸ νά τούς βλογῆς καλλίτερα, 'Αφοῦ ή πατερίτσα σου δέν φθάνει πὸ μακρύτερα;

Γιατί κάθε μετάφρασι τῆς ἔριδος τὸ μῆλο Κατάντησε; Και δέν τούς λές—Παιδιά, με τὸ καλό, 'Αν θέλετε νά μὴ σᾶς λουσῶν ποτὲ τὸν ἀφαλό Εὐζῶνοι ἀπὸ τὸ ξύλο;

Μὰ μή νομίσης ὁ καυγᾶς ἔγινεκε γι' 'Ατός σου Δέν πρόκειται για τὸ σχοινί, πούσφιξε τὸ λαιμό Σου 'Οπού οἱ Τούρκοι δέσανε μαζῆ σου τὸ κοτόνι. 'Αλλο είναι τοῦτο τὸ σχοινί. Αὐτὸ τὸ λέν Κορδόνι.

Πῶς τούς θωρεῖς ἀκίνητος; Πού τρέχει ὁ λογισμός Σου; Δέν βλέπεις ἀπ' τῆς κουμποριαῖς κοντεύει ὁ γαλασμός σου; Κι' ἀκόμη θές νά εὐλογῆς αὐτὸν τὸ ρημάδι. Δέν νοιώθεις, πού σὲ βάλανε, πατέρα 'ς τὸ σημάδι;

Φύγε, πατέρα, ἀπ' αὐτοῦ και μὴ χλιτέσαι χάρισμα Και μούτζω χειροπόδαρα, μὴ φᾶς κᾶνα τρομπάρισμα. Και ἀπὸ ἔθνομάρτυρα σὲ κάνουν μπεχλιθάνη Γιατί ή τρόμπες ἔχουνε ἀντὶ νερό μελάνι. Πάτραι 20 9βρίου 1903

ΙΩ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ φωτογράφος

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΑΛΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

- Ν. ΚΟΝΕΜΕΝΟΥ: Επιστολή τού κύρ Μιστριώτη. — ΠΑΝΟΥ ΚΑΛΟΘΕΟΥ: 'Αρχή τού Παραμυθιού. — ΡΩΜΟΥ ΦΙΑΓΡΑ: Τραγούδια.

χρόνια χήρα! διάολε! πολλά πράγματα θά στερήθηκε σ' τὴ μαύρη τὴ χηρεία της! Σηκώθηκε τρεμουλιαστή, τρεμουλιαστή, σάν άνεμόδαρτι... ταικνίδα, πέταξε σ' ένα σχοῖνο τὴ βαρειά σηκούνα της, και στρογγυλοκάθησε ξετσιπίωτα σιμά σ' τὸ γέρο.

— Σήκου, μωρὸ κυρούμοιρε γέρο, σήκου! — Τοῦπε με μιὰ κλαψιάρικη φωνὴ και τὸν σκούνησε σ' τὸν ἄγκωνα, σάν εἶδε πῶς αὐτός δέν εἶχε κέφι για ἔρωτα.

— 'Αει χάσ' διακολομαμόνα, γεθεντισμέν' τού κερατᾷ! Φτοῦ! πανάθεμά σε!—'Αποκριθῆκε 'κείνος, πινημένος ἀπ' τὸ θυμό, και τράβηξε πὸ πέρα με βλαστήμιες... Δεν ξέρω, με τὸ θεό, ἀν τὸ ἴδιο ἔθκανε ἀν ἦτανε καμμιὰ κοπελλούδα!

— Γλιέπεις; δὲ με θελ' πδι μ', δε με θελ' οὐ μαῦρος! ρταῖω γῶ για; — Φώναξε ή γρηχ σ' τὸν κλέφτη, καικιωμένη λιγάκι για τού γέρου τὴν περιφρόνησι.

— Φλιὰ θελ' κι' ἀγκάλιες οὐ περιδρομοσ! Γρηχ τὸ μισοχείμιο ρέχτικε ξυλόγγουρο. Φτοῦ! πανάθεμά σε ναί! Μωρῆ ἔχ' τὸ σκλι γδέτα;—Φώναξε ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά ξανακμμένος ὁ γέρος και τὸ φυσούσε και δέν ἔκρουσε!

— Τί κᾶνς, ὀρέ, αὐτοῦ σ' τού γέρο, τί τὸν τυραγνῆς, χαζέ, και σκούζ' και ταραζέται! 'Αει

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

«Ο ΝΟΥΜΑΣ» παραχωρεῖ στους συνδρομητές και τακτικούς αναγνώστες του τὰ κέλουθα βιβλία, σχεδὸν χάρισμα:

Του ΠΑΛΛΗ τὴν «'Ιλιάδα» (δυὸ τόμοι Α—Μ). Δρ. 1.

Του ΚΑΜΠΥΣΗ: ὅλα τὰ ἔργα (τόμοι ἑφτά: Φάρσα τῆς Ζωῆς, μυστικὸ τού γάμου.—Μις 'Αννα Κούξλεῦ.—Κοῦροδοι.—Δαχτυλιδι τῆς Μάννας.—'Ανατολή.—Βιβλίο τῶν Συντριμιῶν.—Στὰ Σύγνεφα.—Διονύσου διθύραμβοι). Δρ. 3.

Του ΑΟΥΚΙΑΝΟΥ: τὸν «Τίμωνα τὸν Μισάνθρωπο» μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν 'Ηλία Βουτιερῖδη. Δεπ. 30

Του ΗΛ. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΗ: τὰ «Σύννεφα» τραγούδια. Δεπ. 80

Του Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ: Τού Νουμά «Φαινόμενα και Πράγματα» (1900). Δεπ. 30

Τὰ ταχυδρομικά τὰ πληρώνουν οἱ ἀγοραστῆς.

ΣΑΙΞΙΠΗΡ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΑΙ ΑΔΩΝΙΣ

(συνέχεια)

Αἱ φλογεραὶ ἀκτῖνες του δέν με ταραττουν 'Εν ὧ με κᾶνει ή φλόγᾳ τῶν ματιῶν σου και ἀν ἀθάνατος δέν ἦμουν ή ζωὴ μου θὰ 'χάνετο ἀναμέσα τού Οὐρανίου και γῆνου 'Ηλίου. Σκληρός ἄχ! πόσον εἶσαι! Εἶσαι ἀπὸ γρανίτην ή σκληρός ὡς χαλύψ; "Ω! Σὺ εἶσαι ἀκαμπτότερος τῆς πέτρας γιατί κι' ή πέτρα ἀκόμα ἀπαλαίνει ὅταν βραχῆ. Σ' ἔγέννησε γυναῖκα και δέν μπορείς νά αἰσθανθῆς τί εἶναι ὁ 'Ερωσ; "Ω! 'Εάν ή μήτηρ σου εἶχε τόσο σκ' ἦρᾶν καρδιά δέν θὰ σ' ἔγέννησ! Θ' ἀπέθνησκ' ἄτεκνος! Ποῖα εἶμαι και με περιφρονεῖς; Στὸν ἔρωτά μου ποῖος κίνδυνος φωλεύει; Ποῖαν βλάβην

χάσ' σ' τὴν κατῆρα!—'Η φωνάρα τού καπετάνιου ἔβαλε κάθε κατεργαρία σ' τὸν τόπο του. "Ετσι τῆς ἦτανε γραμμένο τῆς γρηχ... νά θυμῆται ὡς νά πεθάνῃ μοναχὰ τὸν ἄνδρα της.

Τὴν ὥρ' αὐτῆ, πῶ γύρισε ὁ καπετάνιος, ἔγερνε νά βασιλέψῃ ὁ ἥλιος. Γύρω τὰ πλάγια τού βουναῦ ή ἐκκλησιά, τὰ βράγια, ροδίσαν, σάν τὴν ντροπαλὴ τὴν ὄψι τῆς παρθένας σ' τού νηοῦ τὸ γλυκοκούταγμα. 'Εφύσησε ἀπ' τὸ βουνὸ δροσάτο ἄγερακι και μάγευε κάθε ψυχὴ τού θυμαριστὸ τὸ μῦρο. Σημάναν τὸν ἔσπερινὸ γλυκόλελα πουλόκια και ὅλα προσκυνήνῆσαν: τὰ λούλυδα, τ' ἄγέρι και τὸ ρυάκι τὸ τρελλὸ κι' ή πεταλλούδα ή πλάνα!

— Πᾶσι, ὀρ παιδιὰ, εἰπ' ὁ καπετάνιος, πλάκωσε κι' ὅλας ή νύχτα δέν ἔχομε καιρὸ νά χάνουμε. 'Ακούτέ με καλά! 'Αρχισε καλά τὸ γλέντ' και καλά θὰ τελειῶσ', πρώτα ὁ θεός κι' ἀπὸ δῶ ὁ 'Αι-Νικόλας: 'Ιπόψε θὰ κάνουμε γάμο! Οὐλ' εἶν' ἔτμα, ή νύφ', ὡ γαμπρός, οὐ κουμπάρος, οὐ παππᾶς και τὰ στέφανα 'Ως και κουφέτα για βρέθηκαν! Τὰ προικιά θὰ τὰ δῶσ' ὁ 'Αι-Νικόλας...

— Περιφρημα! Καλὰ σοῦ τῶπα πῶς μπῆκα σ' τὸ νόημα! Εἰπ' ὁ Νικολάκης σιγανὰ σ' τὴ γυναῖκά του.

— 'Η νύφη, καπετάνιε μ' θελ' μόν' οὐ γαμπρός

ήγείται» γλωσσολογικώς και ιδεολογικώς— του έξωφύλλου έκφρασι είναι αυτή, όχι δική μου—και ότι αγωνίζεται υπέρ της δημοτικής και υπέρ της καθαρρεύσεως μεθ' ίσης άφωσιώσεως (τό μοσχομυροδάκτυ «μεθ' ίσης» τό συνειθίζει: ο ένας από τους δύο διευθυντές της).

Αν άναγγελλει τό περιεχόμενο αυτό έξωφύλλο πώς θά δημοσιεύη ρομάντσου του κ. Ψυχάρη, δέν έχει καμμιά σημασία, άφού στο ίδιο τεύχος που θάρχινύση τό ρομάντσου του κ. Ψυχάρη, ήμπορεί άξιόλογα νάρχινύση και κανένα ρομάντσου του κ. Κλέωνα Ραγκαβή.

Μεθ' ίσης άμεροληψίας πάντοτε όλα τά ζητήματα και όλα: αί άρχαι των όποιων ήγείται γλωσσολογικώς, ιδεολογικώς και Τουριστοφρακτικώς.

Δικός σου
ΕΞΩΦΡΕΝΙΔΗΣ

ΠΕΡΙ ΔΑΝΤΗ ΚΑΙ ΔΕ ΣΥΜΑΖΕΥΕΤΑΙ...

Φίλε «Νουμά»

Μέ όλον τόν σεβασμόν και τήν εκτίμησιν, που χρειάζεται νά έχη κανείς προς τήν σοφίαν των μεγάλων του Πανεπιστημίου μας διδασκάλων, θά μού επιτρέψης νά κάμω όλίγας παρατηρήσεις σχετικώς με τάς διαλέξεις του κ. Λάμπρου εις τόν «Παρνασσόν» διά τήν Φλωρεντίαν και πάλιν ό,τι άμέσως ή έμέσως συνδέεται ή δέν συνδέεται με τήν ώραιάν και ένδοξον πόλιν.

Πηγαίνω τακτικά εις τάς διαλέξεις του κ. Λάμπρου, διότι είμαι πάντοτε της άρχής ότι τό «Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν είτε τό διαβάξεις είτε προφορικώς τό άκούεις, είναι πάντοτε τερπνός άν όχι και ώφέλιμος διδάσκαλος.

Έπ'ηγα τήν περικομένη Τρίτη και εις τήν διάλεξιν περί Δάντη και έμαθα πολλά πράγματα.

Πρώτον ότι ο Δάντης ήτο ποιητής και με λαγαρισμένον πνεύμα. Έπειτα ότι είχε τό πηγούνι έξυτάτον, δείγμα ίσχυράς θελήσεως. Ότι οι όφθαλμοί του έλαμπον, δείγμα έξυτάτου πνεύματος.

Έμαθα ότι ο Δάντης αγαπούσε τήν Βεατρίκην, ότι έξωρίσθη από τήν πατρίδα του, ότι έγραψε πολλά έργα, ότι ή «Θεία Κομωδία» δέν έχει άκόμη μεταφραστή όπως πρέπει εις τό Έλληνικόν, ότι έχει εικόνας θαυμασίας του Ντορέ και ότι τήν Κόλασιν ο Δάντης φαντάζεται ως ένα μεγάλο χωνί.

Έτσι άποφασίσθηκε ο γάμος. Οι κλέφταις άνοίξανε κι' έτοιμάσανε τήν Έκκλησιά, τή σκουπίσαν κι' άνάψανε τά καντήλια. Η κερά Νικολάκκινα, που τρώμαζε νά μερώση τή νύφη έβγάλε άπ' τό δισάκι τά στέφανα, τά κεριά, τά κουφέτα, κι' ό,τι άποδωσιδι για τήν Άλλη νύφη έτοιμάζε. Τά παλλικάρια φωνήικν καλοί συμπεθέροι γιατί τίποτε άπ' αυτά δέν πειράζανε, ούτε τή μεταξωτή τήν μπόλια, με τά φλουριά, ούτε τα κοραλλένια σκουλαρηκάρια, ούτε τήν άσημένια τή καρφίτσα. Έτσι δέν έμεινε παραπονιμένη ή Λεϊμονιά, πώς έγεινε νύφη δίχως στολίδια, άν και πιό κόκκινα ήτανε τά χείλια της άπ' τά κοράλλια και λαμπρότερο δίχως φλουριά τ' άπάρθενο κεφάλι της, με τά χρυσά μαλλάρια...

Μεθ' σ' τήν Έκκλησιά έγεινε ο γάμος. Κομπάρσοι στάθηκαν ο καπετάνιος και τους πέρασε γι' άρραβώνες δαχτυλίδι άτίμητα. Αυτά ήτανε της Λεϊμονιάς ή προίκα. Ο παππας έφθκε σ' τό βιβλίο της Έκκλησίας τόν Άπόστολο και τό Ευαγγέλιο και κοιτάσπε και τέλλα, όπως άπ' δξω τά θυμώτανε, βέβαιος, κατά τή φιλοσοφία του κυρ Νικολάκη, πώς με μιá σελίτσα γράμμα πάρα κάτω... σ' τό γαμπρό τίποτε και δέν γινότανε! Σ' τό «Ησυχία χόρευε ράχνανε τους νεόνυφους με κουφέτα

Είδα και τήν εικόνα του ποιητού έν προβολή, τό μνημειόν του, που είναι εις τόν Ναόν της Σάντα-Κρότσε, τήν Έκκλησίαν της Σάντα Κρότσε, που είναι μέσα τό μνημείο του Δάντη, τόν κανδηλανάπτην της Έκκλησίας της Σάντα Κρότσε, που έχει μέσα τό μνημειόν του Δάντη και τήν... Άφροδίτην του Κανύτα, ο όποιος, ως γνωστόν, κατεσκεύασε τό μνημειόν του Δάντη, που είναι εις τόν Ναόν της Σάντα-Κρότσε.

Τώρα, εκάθηντο κοντά μου και μερικοί γκρινιάρηδες, που έλεγαν ότι ο σοφός διαλλέκτης δέν είχε πολλά πληροφορίας, ότι άπέφυγε νά πη δυό λόγια διά τήν «Θείαν Κομωδία» και ότι πλύν του πηγουιού του ποιητού δέν μάς έδωσε κανένα άλλον χαρακτηρισμόν του Δάντη.

Άλλοι πάλιν είπαν πώς έμοιαζε με πανοραματζήν με τό διαρκές «Έδω βλέπετε και άλλοι πώς από όλην τήν διάλεξιν δέν έβγήκε άλλη θετική πληροφορία παρά ότι ο κ. Σ. Λάμπρος γράφει τήν καθαρεύουσαν, στέργει όμως τήν δημώδη.

Αυτοί όμως είναι οι συνειθισμένοι παράξενοι, διά τους όποιους τίποτε δέν είναι καλό. Διότι τί έχει νά κάμη άν έγώ, φεύγοντας από τήν διάλεξι, άνοιξα τόν Λαρούς κι έμαθα χίλια δυό άκόμη πράγματα περί Δάντη και περί των έργων του.

Πιθανόν ο κ. Σ. Λάμπρος νά μήν έχη τόν Λαρούς στην βιβλιοθήκη του και θά κάμη πολύ καλά νά τόν προμηθευθή.

Διότι δυστυχώς ή γνωστή «Έλληνική Έγκυκλοπαιδεία» με τό ν' άφιέρωση από μίαν στήλην διά τους Έλληνας καθηγητάς του Πανεπιστημίου δέν είχε χώρον κα... έπεκταθή περί Δάντη.

Πρόθυμος
ΔΑΝΤΩΝ

ΚΕΡΔΟΣ 312,140 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναι! **312,140** δραχμάς έδωκε μέχρι τούδε τό γραφείον του τραπεζομεσίτου κ. **Ίω. Φωτίου** εις τους πελάτας του. Ητοι εκ των άγοραστών λαχειοφόρων όμολογιών εκ του γραφείου του έχουσι κερδίσει διάφορα ποσά, άνερχόμενα εις τόν στρογγυλόν αριθμόν **312,140** δραχ.

Ο κ. Ίω. Φωτίου θέλει ν' αναβιβάση τό ποσόν

κι' άπ' τήν καρδιά φωνάζάν' όλοι: καλορροζίτικα! Σάν 'τέλειωσε ο γάμος βγήκαν όλοι έξω, πολλοί μ' άναμμένα κεριά σ' τά χέρια τους, κι' άλλη μιá φορά γκαροδικαίς άκουσθήκανε ή εύχρίς: νά ζήσετε σάν τά βουνά, πάντα καλόκρηδοι κι' εύτυχησμένοι, μ' έγγόνια και δισέγγονα! Ο κυρ Νικολάκης κι' ο Καπετάνιος δέν μπορούσαν άπ' τή χαρά νά μιλήσουνε με τά μάτια δακρυσμένα φίλησαν τό γαμπρό μιá φορά... και δυό τή νύφη! Δέν ξέρω άν έπρόσεξε ή κυρά Νικολάκκινα Τριγύρω ή ριζοβουνιά, τά βράχια, τά πλατάνια, ροδίσανε και λάμπανε σ' του γάμου τή λαμπράδα, μερώσανε κι' έκείνα σ' της νύφης τό χαμόγελο...

Σε λίγο σβύσαν ένα * ένα τά κεριά και βαθειά σκοτεινιά πλάκωσε τό λημέρι. Μαύρα σύγνεφα σκεπάσαν τόν ούρανόν και της βροχής ή μυρωδιά χύθηκε σ' τόν αέρα. Φύλλο σ' τά δένδρα δέν σώτανε. Τά γέρικα πλατάνια άπλωναν διάπλατα τόν άγριο ίσκιό τους, δαχλοι, θαρρείς, θεάρατοι, του φύλαγαν τή Λάμια. Όλοι τότε σιγά σιγά μαζευτήκανε πάλι σ' τήν Έκκλησιά, σάν τά πουλιά που κρύβονται καθώς μυρίση μπόρα. Βρίσκαν εκεί παραγοριά σ' του Άγιου τά καντύλια, π' άκόμα γλωμοφέγγανε. Κανείς δέν μιλούσε: λίσ και 'πάχων' ή μιλιό σ' τά

τούτο εις 1,000,000 δραχ. Έπιθυμών δέ ένα συμμετάτχωσι τούτων πσσαί αί τάξεις της κοινωνίας υποβιβάζει τήν προκαταβολήν δι' εκάστην λαχειοφόρον της Έθνικης Τραπεζης εις δραχ. 8 και καλει τους θέλοντας ν' άγοράσωσι τοιαύτην νά προσέλθωσιν εις τό τυχερόν γραφείον του, όπου πάντως θά κληρωθή μετ' άμοιβής όμολογια τις και τί χαρά νά είναι ή πρώτη με τάς 70,000 χρυσάς δραχμάς τήν 19 Δεκεμβρίου έ. έ., ότε γενήσεται ή κλήρωσις.

ΔΗΜΟΝΙΑΦΗΣ

Ποιός δέν ξεχνά! κ' έγώ τόν δρόμο
Πού μ' έφεργε 'ς τή συντροφιá σου,
Όλοι τό λέν, δέν βρίσκω πιά...
Βαρκούλα πνίγεται ή φωλιάσου
Παρατημένη μέσ' στον τρύμο
Χωρίς κουτιά!
Κ' εκεί δέν θάιλθα χρόνια χρόνια,
Και λησμονιόση έδω του κόσμου
Άς με καλούν κ' έγώ άς πονώ.
πρώτα ό τι μουσπειρες έντός μου
μακροά σου έδω θά στήσω αιώνια,
και άς σε ιδώ 'ς τόν ούρανόν

CONSTANS

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Σαχλίκο. Δίχως άλλο, θά έννοείτε τόν κ. Κόντε Κουρούπη της Φιλολογίας Μ' αυτόν, χριστιανέ μου, έννοούσαμε, και μετ. Λοιπόν άν έστειλε στο Κουρμαλίδειο διαγωνισμό ένα δρξμα του, δέν φταίει καθόλου. Διαγωνισμός είδα, δρξμα έστειλε. Που νά περιμένη τό Λαστάνειο! Ο Κόντε Κουρούπη της Φιλολογίας ο όποιος κάποτε, παικιλίας ένεκα, υπογράφεται και ως Πολ. Δημητρακόπουλος, έχει πάρει ως τώρα πενήντα τότα βρακκι δέκα άραμπάδες γεμάτους θαρνακόττανα από τους διαφόρους διαγωνισμούς στους όποιους διέπρεψε κατά ξηράν και κατά θάλασσα. — κ. Έξωφρενίδη. Τό γράμμα σας, καθώς βλέπετε, τό δημοσιεύουμε. Λησμονήσετε μονάχα τό θαυμάσιο αυτό κομμάτι από τόν άμίμητο πρόλογο του έλησμονήτου παραρτήματος: «Στήν ώραία αυτή έθνική εργασία δέν έμεινε πίσω και ή καθαρεύουσα Έλληνική γλώσσα, δεδαστή πάντα...» κτλ. Τό κομμάτι αυτό τό στέλνουμε στον κ. Ψυχάρη (Paris. Rue Chaptal. 16) για νά κημαρώτη ποιούς φιλολογικούς άρλεκίνους ύποστηρίζει με τήν πολύτιμη συνεργασία του. — κ. Κώστα Καμπούλλα. Θυμηθήτε, σας παρακαλούμε, νά μας φέρετε τόν Βελαωρίτη.

χείλια τους! Ξάφνου σ' τή βαθειά σιγαλιά σφυγίματ' άκουσθήκανε, πατήματα κι' άπ' άρματα βρόντοι, μιá φωνή δέν δυνατή αντίαλλησε, ή φωνή του καπετάνιου: Πικιδιά! ο Θεός μαζί σας, όλοι λιεύθεροι!

Δέν πρόφθασε κανείς ν' άπαντήση σ' τόν καπετάνιο. Άμουρη σ' τή στιγμή έγεινε ή κλεφτουριά, σάν νά σχίσθηκε ή γής και τήν κατάρπια. Ένα σίσεσ μακρυνό άκόμα έμεινε, σάν ύστερο φύσημα της μπύρας. Όλοι ήσαν λιεύθεροι, με κανείς τήν ώρα κείνη δέν σκέφθηκε νά φύγη. Έγυρε ο καθένας τό κουρασμένο κουφάρι του όπου βρέθηκε και με τή χαρά της λευθερίας άποκοιμήθη.

Πέρασαν τά μεσάνυχτα. Σκοτάδι: πιά δέν βασιλεύει. Άργά άργά κύλησαν και φύγαν τά μαύρα σύγνεφα και πανώρη ξεπρόβαλε τό φεγγάρι, πρόσχαρο τό γάμο άσημόνοντας. Τό μαγεμένο τ' άηδονιού τό τραγούδι γλυκολαλει σ' τή νύφη παινεύματα. Μιá φουντωμένη λυγαριά έχυσε μ' άγάπη τό μύρο της σ' τό νυφικό κρεβάτι, τή χιονάτη του Φώτου φλοκάτα, που σ' τή ρίζα της στρώθηκε... Ο Φώτος είναι μελισσα κι' ή Λεϊμονιά λουλούδι. Τ' άφρότο τό κορμάκι της σφαλεί σ' τήν άγκαλιά του κι' άπ' τή γλυκή χείλινα της ρουφάει τήν έμμορριά της!

Τ Ε Λ Ο Σ